Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Тошкент ҳақиқати

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

№ 127 (10.123). • 1991 йил 4 июль • пайшанба • Баҳоси 8 тийин.

Ислом КАРИМОВ:

«ДЕМОКРАТИЯ—ҚОНУНГА ВА ШАХСГА ҲУРМАТ ДЕМАКДИР»

Ўзбекистон Президенти, жумҳурият Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси И. А. Каримовнинг «Рабочая трибуна» рўзномаси саволларига жавоби

Ислом Каримовнинг шахсиятига нисбатан у ўтказаётган сиёсатни бутунлай қабул қилмасликдан тортиб унинг номи билан бевосита боғлиқ янгиликларни ҳайратланиб олқишлашгача — ғоят хилма-хил фикрлар билдирилмоқда. Маълумотига кўра иқтисодчи, тарбияси жиҳатидан «заводда суяги қотган», эътиқодига кўра байналмилалчи бўлган Ўзбекистон ССР Президенти ўз сафдошлари билан биргаликда жумҳурият учун Иттифоқ доирасида у эришиш мумкин деб билаётган фаровонлик йўлини барпо этмоқда.

Бошқалар асрий алоқаларни намойишкорона ва бутунлай узган бир пайтда Каримов биринчи бўлиб янги Иттифоқ шартномасини тайёрлашда марказ сусткашликка йўл қўяётганлигини баралла айтди. У ўзи раҳбар бўлгунга қадар ўт олган Фарғона можаросига барҳам беришга, Ўш фожиасида муросага келиш йўлини қидириб топишга, миллатлараро бошқа можаролар манбаларини чеклашга эришди.

М. С. Горбачев билан учрашувлардан тортиб энг олис қишлоқлардаги тез-тез бўлиб турадиган суҳбатларгача — барча даражаларда ўз мавқеини қаттиқ туриб ҳимоя қиладиган инсоннинг табиати ҳаммага ҳам маъқул бўлавермайди. Ўзбекистон Президентининг одамлар ва жумҳурият манфаатини узвий боғлашга, умуман жамиятнинг маънавий негизларини сақлаб қолишга ҳамда иқтисодиётда ва сиёсатда бошбошдоқликка йўл қўймасликка қаратилган йўлини тушунмаслик сабабли ёки қасддан бу йўлни тоталитар тузумни ва бир партияли ҳокимиятни сақлаб қолишга интилиш деб кўрсатишга уринмоқдалар.

Бу иш далил-исботларсиз, ниҳоятда жўн тарзда амалга оширилмоқда. Оқни қора, қорани оқ дейишгача борилмоқда. Яқинда «Мегаполис-экспресс» ҳафтаномасида «Ислом Каримовнинг ўзбеклар иши» деб аталган кўп маъноли сарлавҳа остида босилган мақола аслида ана шундай «сиёсий портрет»нинг қора акси тасвири намунасидир. Мақолада Ўзбекистон Президентининг жумҳурият аҳолисини, энг камбағал табақалар ва кўп болали оилаларни ижтимоий ҳимоя қилишга қаратилган фармонлари ҳам «ҳукмронлик тафаккури»нинг нишоналари деб кўрсатилади.

— УШБУ мақола эълон қилинишининг ўзи ана шундай фикрлаш намунаси эмасми, ахир, — дейди суҳбатдошим. — Хорижий давлатларнинг бошлиқлари шанига бирон ножоиз гап айтиш мумкин бўлмаган ҳолда нима учундир иттифоқдош жумҳуриятларнинг раҳбарлари шанига осонгина тош отишга йўл қўйилмоқда. Кимдир хоҳласа обрўйини тўкади, хоҳласа — елкасига қоқиб қўяди.

— Нима учун сиз туҳматдан ҳимоя қиладиган қонунга мурожаат этмайсиз?

— Қайда дейсиз, мижғов гапларга ўралашишнинг нима кераги бор, ишимиз бошдан ошиб ётибди. Жуда катта табиий бойликлар, битмас-туганмас меҳнат ресурсларига эга бўлган жумҳуриятимиз энг камбағал республикалар қаторида турибди. Жумҳуриятни мамлакатнинг «пахта цехи»га, амалда эса хом ашё манбаига айлантириш ғояси рўёбга чиқарилганлиги натижасида оғир аҳволга тушиб қолганмиз. Энди бу аҳволни тузатиш керак. Кичик-кичик ва ўртача корхоналар, хорижий технологиялар, барча шаклдаги мулкчиликнинг тенглиги, имтиёзли тарзда солиқ солинадиган қўшма корхоналар, илм-фанни талаб этадиган ишлаб чиқариш корхоналари, чет элларда кўплаб кадрлар тайёрлаш, хорижий инвестициялар учун кенг йўл очиб бериш, Иттифоқ ичкарисидаги алоқаларни ва умумий иқтисодий маконни сақлаб қолиш тўғрисида ўйлаяпмиз, хуллас, биз ғоят тиғиз муддатга мўлжалланган ҳаракат дастурига эгамиз.

Бироқ жамият дучор бўлган маънавий бўҳронни ҳам бартараф этиш, халқнинг кайфиятини, ватанпарварлик руҳини кўтариш, унинг ўз кучларига ишончини оширишда ёрдам бериш керак. Бусиз бизнинг барча режаларимиз барбод бўлади.

— Аммо сиёсий мухолифларингиз сизга аксинча таъна қилмоқдалар, сизни ўз халқига эркинлик беришни хоҳламаётган ҳукмдорсифат қилиб кўрсатмоқдалар.

— Мен фақат бир нарсани — халқларнинг бошига азоб-уқубат келтирадиган ва қон тўкилишига сабаб бўладиган бошбошдоқлик, ҳокимиятсизлик ва адоват бўлишини истамайман. Демократияни ҳамма нарсани қилиш мумкин деб, ўзбошимчалик билан талқин этиш ана шунга олиб келади. Мен демократик жамиятни, энг аввало, қонунга қулоқ солиш деб биламан. Бироқ қонунда турмушнинг барча ҳолатларини назарда тутиб бўлармиди? Демак, ёзилмаган қонунлар, жамиятнинг ахлоқий негизларини, уларнинг бузилишига йўл қўйиб бўлмаслигини белгилаб берувчи ёзилмаган қонунлар, маънавий қоидалар тўплами зарур. Яъни одам жамиятдаги мезонлар доирасида ўзига эркинлик ва чеклашлар даражасини белгилаб олади.

Бу ривожланиб борувчи узлуксиз жараёндир. Гап билан демократ бўлиб қолмайди киши. Тоталитар тарбия билан издан чиққан онгимиз у ёки бу томоннинг ҳақлигини исботлаш шакли сифатида куч ишлатишни ҳали узоқ вақт маъқуллаб туради. 1985 йилнинг апрелидан биз ҳаммамиз демократлар бўлиб қолдик, деб ўйлаш соддадилликдир. Ҳокимият учун кураш ошкора тус олганлиги аёндир. Бу курашда ҳар бир киши демократияни ҳам, унинг пировард мақсадларини ҳам қандай тушунаётганлигини намоён этади. Мен демократияни халқни жипслаштиришга, унинг бунёдкорлик куч-ғайратларини рўёбга чиқаришга, барча соғлом кучларнинг ҳамкорлигига таяниб жумҳуриятимизни ижтимоий-иқтисодий танг аҳволдан олиб чиқиш деб тушунаман.

— Лекин сизнинг мухолифларингиз ҳам худди шундай мақсадларни эълон қилмоқдалар-ку?

— Ана шу мақсадларга эришиш усуллари ва воситалари-чи? Ўтмиш аёвсиз танқид қилинмоқда ва уларнинг келгусига мўлжалланган режалари чалкашдир. Аммо қачонгача салбий муносабат билдириш, ўтмишда йўл қўйилган хатоларни қидириш мумкин. Бундай усул билан бунёдкорликни эмас, балки вайронгарчиликни, ҳамкорлик йўлларини излашни эмас, балки яқин кишиларга нисбатан қаҳр-ғазаб тўлқинини осонгина юзага келтириш мумкин. Тўғри, пахта яккаҳокимлиги қарор топди, Орол қурий бошлади, атроф-муҳит заҳарланди, халқ эътиқоди ва анъаналари таъқиб этилди, феодализмдан социализмга «сакраб» ўтилганлиги тарғиб этилди.

Бироқ энди ўтмиш хатоларидан тўғри хулоса чиқариб, уларни такрорлашдан эҳтиёт бўлиб, аҳволни тузатишга киришайлик. Халқ ишончининг ҳам чегараси бор, вақтимиз ғоят зиқ. Тўғрисини айтсам, меҳнат жамоаларида ва кўчаларда одамларга яқин вақт ичида аҳволнинг яхшиланишини кутмаслик керак, деб айтиш мен учун жуда оғирдир. Мен арзон-гаров шуҳрат орттирмоқчи эмасман. Эл ишончига таяниб Президент сифатида халқ билан ошкора гаплашишим шарт.

Вазият қийин. Бироқ агар биз пахта майдонларини кескин қисқартириш ҳамда бўшаган юз минглаб гектар ерларни деҳқонларга ва шаҳарликларга фойдаланиш учун бўлиб бериш йўлидан бормаганимизда, аҳвол янада қийинроқ бўлур эди. Эҳтимол, бугунги кунда биз бошқачароқ очликни ва бир эмас, бир неча Фарғона фожиаларини бошдан кечирган бўлур эдик. Биз марказий ва маҳаллий ҳокимият тузилмаларининг қаршилигини енгиб ўтиб, ана шундай ишларни амалга оширдик.

Турли партиялар ва ҳаракатларнинг вакиллари бўлган ва бизни танқид қилаётганларга бизга ёрдам беринг, жойлардаги расмиятчи тўралар, порахўрлар ва дангасалар ишни барбод этмасликлари учун чинакам халқ назоратини йўлга қўйинг, дедик.

— Рози бўлишдими?

— Йўқ. Сиз ишлайверинг, биз эса сизнинг хатоларингизни кўрсатиб борамиз, дейишди. Наҳотки, демократия деганлари шу бўлса?!

Нарх-наво мисли кўрилмаган даражада оширилгандан кейин (Иттифоқ ҳукуматининг айби билан шу даражада оширилди, деб ҳисоблайман), Тошкентдан юзлаб километр наридаги Яккабоғда ғалаёнлар бўлиб ўтди. Яна мухолифларимиз ёрдамида чет эл «Озодлик» радиостанцияси орқали қишлоқ аҳолисидан олти кишининг қони тўкилди, у ерга алоҳида вазифаларни бажарувчи милиция отряди қисмлари олиб кирилди, деган гаплар тарқатилди. Шуниси ҳайратланарлики, бу хабар ҳақиқий воқеалар бошланишидан икки кун олдин берилди. Эфир орқали тарқалган гаплар ҳақиқатга мос тушмас эди. Яккабоғдай олис жойда нима учундир Тошкентдан келиб қолган «халқ ҳимоячилари»нинг бутун бир гуруҳи иш олиб борди. Улар нари борса бозор расталарини остин-устун қилган маҳаллий саёқлар тўдасини кўпайтиришга муваффақ бўлдилар.

Бундай хатти-ҳаракатларни халқ иродасининг ифодаси, яъни демократиянинг намоён бўлиши деб ҳисоблаш мумкинми? Расмий маъмурлар нима қилишлари: эҳтирослар авж олдирилишига йўл қўйиб беришлари керакмиди ёки тартибсизликнинг пайини қирқишлари керакмиди? Агар жамиятда интизом ва ҳуқуқ-тартиботни сақлашни якка ҳокимлик деб аталса, нима ҳам дердик, мен бу борада изчил «якка ҳоким» бўламан.

— Бир партияли системага содиқ бўлган сизни жумҳуриятни бошқа партиялар яшай олмайдиган «коммунистик қўриқхона»га айлантирганликда ҳам айбламоқдалар.

— Бир партияли система жуда қалтис бўлиб, унда назоратсиз ҳокимият нопок қўлларга ўтиб қолиши мумкин, ҳолбуки, биз ўз тарихимизда бундай ҳолларни бир неча бор бошдан кечирдик. Бундай система осонгина тоталитаризмга, халқни ва партиянинг оддий аъзоларини лақиллатишга олиб келади. Шунинг учун мен мамлакат Конституциясининг 6 ва 7-моддалари бекор қилинишини тўла-тўкис қўллаб-қувватлайман.

Лекин Ғарбдаги ривожланган демократияларга бир назар ташланг — ҳар бир давлатда дарғалик қила оладиган қанча партия бор? Бармоқ билан санарли! Бу тўғридир, чунки партиялар муайян синфлар ва табақаларнинг манфаатларини ифода этади, улар орасидан янги-янги аъзоларни сафарбар қилади. (Кимга тафсилотлари керак бўлса, В. И. Ленин асарларини тавсия қиламан).

Ўзбекистон Компартияси салкам 700 минг кишини бирлаштириб, меҳнаткашлар мутлақ барча табақаларининг манфаатларини ҳимоя қилади. Компартия ўзининг бултур бўлиб ўтган XXII съездида жумҳуриятни ижтимоий-иқтисодий янгилаш, аҳолини бозор мушкулотларидан ҳимоя қилиш, Ўзбекистонда яшовчи халқларнинг дўстлигини мустаҳкамлаш дастурини олға сурди ва у якдиллик билан қўллаб-қувватланди. Дастури ва ҳаракатлари бизникидан ҳам яхшироқ бўлган бошқа партия мавжуд бўлса, халқ уни қўллаб-қувватлайди.

Аммо ҳамма гап шундаки, ҳозирча бундай куч йўқ. Биз жумҳуриятнинг жамоат ташкилотлари тўғрисидаги Қонунни қабул қилдик. Шунга мувофиқ у ёки бу партиянинг рўйхатга олиниши учун бор-йўғи 3 минг аъзоси бўлса кифоя. Лекин негадир ҳозирча аризалар тушмаяпти. Халқ ким билан эканлигига энди ўзингиз баҳо беринг. Тўғри, Фарғона воқеаларидан кейин Компартиянинг обрў-эътибори жуда тушиб кетди, чунки вазият шу қадар кескин эдики, жумҳуриятнинг ҳар қандай бурчагида Фарғонадагидек аланга авж олиб кетиши мумкин эди. Ўзбекистон Компартиясининг ўша пайтдаги раҳбарлари эса билмасдан ағдариб юборилган бир тоғорачадаги қулупнай тўғрисидаги сафсата билан халқни тинчлантирмоқчи бўлдилар.

Биз ўшанда кабинетлардан одамлар ҳузурига чиқдик, улар билан ички қўшинларнинг, милтиқлар ва қалқонларнинг орқасида туриб эмас, балки бевосита сўзлашишни ўргандик.

Ўша пайтда кўпчилик шиорлардагидек силлиқ эмас, балки қийинчиликлар билан шуни англаб етишдики, агар сен партия аъзоси бўлсанг муштарак манфаатлар билан яша, ишда бошқаларга қараганда кўпроқ ғайрат кўрсат. Қўлингдан келмайдими, тинч бир жойни топ, ҳисобчи бўл, тонг саҳарлари бемалол балиқ тутиб юрабер: фақат халқнинг ишончи билан ўйнашма, унинг ҳис-туйғулари билан чайқовчилик қилма.

— Дарвоқе, ҳис-туйғулар тўғрисида. Гап-сўзларга, миш-мишларга қараганда сиз Ш. Р. Рашидовга нисбатан алоҳида ихлос билан қарар эмишсиз, унинг раҳбарлик услубига амал қилишга уринаётган эмишсиз. Ҳатто, «янгирашидовчилик» ибораси пайдо бўлди.

— Бўлмағур гаплар, менинг назаримда, булар сиёсий баҳсда ҳақиқий далилларнинг йўқлиги туфайли пайдо бўлди. Норасмий ҳаракатлардаги ва бошқа баъзи оқимлардаги му-

(Давоми иккинчи бетда).

САЙЛОВЧИЛАР ТАЛАБИ БАЖАРИЛИШИ КЕРАК

Халқ депутатлари Тошкент вилоят кенгашида

2 ИЮЛЬ куни халқ депутатлари вилоят Кенгаши мандат комиссиясининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Кун тартибига 2 та — халқ депутатлари Бўка район Кенгаши ижроия қўмитаси ва унинг бўлимлари томонидан вилоят Кенгаши депутатларига сайловчилардан тушган талабларнинг (наказ) бажарилишида қандай ёрдам кўрсатилаётганлиги ҳамда иккита вилоят Кенгаши депутатининг ўз аризасига кўра ваколатларини муддатидан олдин тўхтатиш ҳақидаги масалалар киритилган эди.

Йиғилишда биринчи масала кенг мунозарага сабаб бўлди. Бу бежиз эмас. Бугунги кунда фақат Бўка районида эмас, бошқа жойларда ҳам вилоят Кенгаши депутатларига сайловчилардан тушган талабларни бажариш энг муҳим, айни пайтда мураккаб масала бўлиб турипти.

— Биз бугунги йиғилишга нима учун айнан Бўка районида наказларнинг бажарилишининг боришини киритдик,— деди мандат комиссияси раиси М. Икромов.— Чунки Бўка районида ижтимоий масалалар жуда ўткир бўлиб турибди. Мақсад бу борада ёрдам бериш, ечилмаётган муаммоларни ҳал этишда кўмаклашиш.

Йиғилишда ва мандат комиссиясига ҳисоб берган Бўка район Кенгаши ижроия қўмитаси раиси Р. Саидовнинг нутқида ҳам депутатларнинг фаоллиги ошганлиги, сайловчилардан тушган талабларни бажарилишини таъминлаш учун сўнги пайтда районда анчагина ишлар қилинаётганлиги таъкидланди. Жумладан, районда аҳолини газ, сув билан таъминлаш, мактаб, болалар боғчалари ва касалхоналар қуриш ҳамда мавжудларини таъмирлаш ишлари бирмунча жонланди.

Аммо бугунги кун талабидан келиб чиқилса районда амалга оширилаётган ишлар, сайловчиларнинг талабларини бажариш борасида қилинаётган тадбирлар етарли эмас, деб топилди. Биринчидан, қурилаётган ижтимоий объектлар мактаб ва боғчалар жуда чўзиб юборилмоқда. Бунинг асосий сабаби ажратилаётган маблағдан самарали фойдаланилмаётганлигидир. Шунингдек қурилиш материаллари ҳам етишмаяпти. Масалан, «Гулистон» совхозида қурилиши керак бўлган 422 ўринли мактаб ғишт йўқлиги учун ҳалигача бошланмаган. «Ленинизм» колхозида режалаштирилган 140 ўринли боғча қурилишига 1991 йилда ўзлаштирилиши керак бўлган 100 минг сўм пулнинг бир сўми ҳам ишлатилмаганлигини қандай баҳолаш мумкин. Бундан ташқари газлаштиришдаги муаммолар ҳам ҳал этилмаётир.

Районда депутатларга тушган айрим майда, ички имконият ҳисобига аллақачон ҳал этилиши мумкин бўлган наказларнинг бажарилмасдан тўпланиб қолаётганлиги таъкидланди. Қачонгача Бўка районига қурилиш материаллари бошқа жойлардан ташиб келтирилади. Ахир бугунги шароит ҳамма жойда ички имкониятларни ишга солиб, қурилиш материаллари ишлаб чиқаришни йўлга қўйишни тақозо этмоқда. Нима учун Бўкада ғишт тайёрлаш цехларини кенгайтириш мумкин эмас. Тўғри, бу борада режалар бор. Лекин жуда сусткашлик билан амалга оширилмоқда. Йиғилишда агар ажратилган маблағдан йилига бор-йўғи 100—150 минг сўм ўзлаштирилган тақдирда биноларнинг қачон ишга тушириш мумкинлиги ҳақли таҳлил қилинди.

Мандат комиссияси районда талабларнинг бажарилишининг чўзилиб кетаётганлигига хўжалик раҳбарлари ва мутасадди ташкилотларнинг бу объектларга ўгай кўз билан қараётганлиги ҳам сабаб бўлмоқда, деб баҳо берди. Дарвоқе, ахир бирон хўжаликнинг худудида шу ердаги аҳолининг фарзандлари учун мактаб ёки боғча қурилса-ю, раҳбар унинг учун :кон куйдирмаса. Бир четда томошабин бўлиб турса. Буни ҳеч нарса билан оқлаб бўлмайди, албатта.

Йиғилишда Бўка районида депутатларга тушган талабларнинг бажарилишини жадаллаштириш, умуман, ижтимоий муаммоларни ҳал этиш юзасидан фойдали таклиф ва мулоҳазалар билдирилди, қарор қабул қилинди.

Шу ўринда яна бир нарсани алоҳида таъкидлаш керак. Мандат комиссияси ўз йиғилишига Бўка районида юқоридаги ишларни бевосита ижрочиси бўлган вилоят ташкилотларининг — вилоят газлаштириш бошқармаси, вилоят деҳқончилик саноати уюшмасининг қурилиш бўйича раис ўринбосари ва бошқаларни таклиф этиб, уларнинг ҳам жавобларини эшитди. Тегишли топшириқлар берди.

Мандат комиссиясининг йиғилишида вилоят партия қўмитасининг биринчи котиби, халқ депутатлари вилоят Кенгашининг раиси С. Мамарасулов иштирок этди.

Йиғилишда таъкидланганидек, депутатларнинг наказларини бажариш шарт. Бунинг учун ички имкониятлардан фойдаланиш керак. Аҳолини газ, сув билан таъминлаш, мактаб ва боғчалар қуриш учун маблағ топиш лозим. Ҳамма жойда бартер усулида маҳсулот айирбошлашни кенгайтириш, вилоят Кенгашида қабул қилинган қурилиш материалларининг икки фоизини ана шу объектларга ажратиш тўғрисидаги қарорини бажариш керак. Ана шундагина эртага сайловчилар олдида юзимиз ёруғ бўлади.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ ҚАНДАЙ БЎЛАДИ?

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида жумҳурият олий ўқув юртлари ректорлари ҳамда партия комитетларининг котиблари, олий ўқув юртлари қабул комиссияларининг масъул котиблари билан учрашув бўлди. Унда Ўзбекистон ССР халқ таълими, маданият, олий ва ўрта махсус таълим, соғлиқни сақлаш, қишлоқ хўжалиги вазирликларининг раҳбарлари қатнашдилар.

Олий ўқув юртларининг янги талабаларни қабул қилиш ва кириш имтиҳонларини ўтказишга қандай тайёргарлик кўрганликлари, олий ўқув юртлари партия комитетларининг ўқишга кирувчилар ўртасида сиёсий ва тарбиявий ишларни таъминлашдаги роли ва вазифалари муҳокама қилинди.

Бу йил, деб таъкидлашди учрашув қатнашчилари, олий ўқув юртларига қабул қилишнинг ўзига хос бир қанча хусусиятлари бор. Масалан, илмгоҳларга кирувчиларнинг ёши, қайси ҳудудда яшаши ва бошқа кўпгина чекловлар бекор қилинди. Ўзбекистон баъзи минтақалари бўйича олий ўқув юртларига қабул қилиш режалари ҳам ўзгартирилди. Талабаларни илмгоҳларга, айниқса кечки ва сиртқи бўлимларга қабул қилишда илмгоҳларнинг ўзига катта ҳуқуқ берилади.

Умумий қоидаларга қўшимча равишда, шу йилдан бошлаб 1 ва 2 гуруҳ ногиронларини, уларда тегишли тиббий ҳужжат бўлган тақдирда, сиртқи бўлимга кириш имтиҳонисиз қабул режаларидан ташқари қабул қилишга руҳсат этилди. Афғонистонда жанг қилган кишиларга нисбатан ҳам шундай қарор қабул қилинди. Мактабни медаль билан тугатган ва Бутуниттифоқ ҳамда жумҳурият мусобақаларининг ғолиблари бўлиб, дорилмуаллимларга кираётганларга алоҳида имтиёзлар назарда тутилган.

Бу йил 30 мингга яқин йигит ва қизлар илмгоҳларнинг кундузги бўлимларига кирадилар. Янги олий ўқув юртлари ва уларнинг бўлимлари очилди. Улар фан, техника ва технологиянинг янги, истиқболли йўналишлари бўйича жумҳуриятимиз учун олий маълумотли мутахассисларни тайёрлаб беришлари керак. Улар орасида, жумладан, Фарғона давлат дорилфунуни, Наманган саноат ва Бухоро тиббиёт илмгоҳлари бор. Шу муносабат билан, деб таъкидлашди учрашув қатнашчилари, олий ўқув юртларига кирувчиларга нисбатан талабчанликни ошириш, уларнинг билимига баҳо беришда холис бўлиш, кириш имтиҳонларини муваффақиятли ўтказиш учун барча шарт-шароитларни яратиш зарур.

Учрашувда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби К. Юсупов нутқ сўзлади.

Учрашувда Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси раисининг ўринбосари Э. Самандаров, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи котиби, Тошкент шаҳар Кенгашининг раиси А. И. Фозилбеков, республика Президенти маслаҳатчиси Б. А. Назаров қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

МЕНЕЖЕРЛАР ДИПЛОМ ҲИМОЯ ҚИЛИШМОҚДА

Бир гуруҳ бўлажак менежерлар — деҳқончилик-саноат мажмуини бошқариш жумҳурият олий мактабининг тингловчилари Москва ва Минск шаҳарларидан қайтиб келишди. Ўзбекистон кўпчилик районларининг вакиллари икки ҳафта мобайнида Бутуниттифоқ ва Белоруссия деҳқончилик-саноат мажмуини бошқариш олий мактабларида деҳқончилик ишбилармонлиги сирларини ўргандилар, шунингдек, улар деҳқончилик-саноат мажмуини кадрлар билан таъминлаш Бутуниттифоқ академиясида ҳам иш ўргандилар. Москва вилоятининг «Раменское» ва «Новомосковское» тижорат-ишлаб чиқариш халқ комбинатларида, «Шапово» деҳқончилик уюшмасида ҳамда Киров номли жамоа хўжалиги-деҳқончилик фирмасида амалий машғулотлар ўтказилди.

Тингловчилар «Менатеп» банклараро фирмасининг, «Внешторгагропромна у к а» уюшмасининг, «Агропромэкспорт» ташқи иқтисодий бирлашмасининг иши билан танишдилар.

Бўлажак менежерларнинг бир гуруҳи — пахта тозалаш саноати ходимлари муайян пахта заводларини бозор муносабатларига ўтказиш юзасидан диплом ишларини ҳимоя қилишга киришдилар. Улар диплом ҳимоясидан сўнг «Пахта» дастурига мувофиқ тажриба ўрганиш учун Америка Қўшма Штатларига борадилар.

(ЎзТАГ).

«ДЕМОКРАТИЯ — ҚОНУНГА ВА ШАХСГА ҲУРМАТ ДЕМАКДИР»

(Давоми. Боши биринчи бетда).

ҳолифларимиз халқни ўтмишга қайтиш билан чўчитишни истардилар. Аммо тарихан бу мумкин эмас. Рашидов — ўз даврининг фарзанди.

Жумҳурият Компартиясининг XXII съездида унинг Ўзбекистон тарихидаги роли ва ўрни тўғрисида шундай қатъий бир фикр билдирилган: «Биз Рашидов номи билан боғлиқ барча салбий ишларни қоралаймиз. Бундай ишлар биз учун номақбулдир. Биз ўтмиш иллатларидан покланишимиз керак, шундай қилмасак, олға ҳаракат қила олмаймиз. Шу билан бирга биз ўша даврда содир бўлган ҳамма нарсаларни ҳаётдан кўз юмган битта шахс билан боғлай олмаймиз».

Талабчанлик, қаттиққўллик, ишни бажариш топширилган кишидан талаб қилиш эса ҳар бир раҳбарнинг энг асосий фазилати, деб ҳисоблайман.

— Атрофдагилар билан мулоқотда ҳаддан ошириб юбориш, ўзингизни тутолмай қоладиган ҳоллар бўладими? Умуман, ўз-ўзини танқид сизнинг ҳаракатларингизда қандай ўрин тутади? Хатоларингизни тан олиб, кейинчалик уларни тузатасизми?

— Ўзимни ўзим назорат қилиб, ташқаридан ўзимга назар ташлаш туйғусига эгаман ва бу нарса ўйламай-нетмай шошма-шошарлик билан қилинадиган ҳаракатлардан сақлайди. Қизиққонлик қилиб ўзимни тута олмай қолишим ҳам мумкин. Кейинчалик, эҳтимол, бу ҳақда мен кескин гапириб қўйган кишига қараганда анча кўпроқ афсусланиб юраман. Ҳар бир куннинг охирида воқеалар ва хатти-ҳаракатларни хаёлдан ўтказаман. Ноҳақ бўлсам, узр сўрайман.

Ҳар бир кишида бўлгани каби хатолар бўлиб туради. Мисолми? Биз янги нархларга ўтиш чоғида жумҳуриятимизда ун, макарон ва нон-булка маҳсулотларининг нархларини аввалгидек қолдирдик. Кўп болали оилаларни қўллаб-қувватлашни истадик. Жумҳуриятимизда бундай оилалар кўп ва шундай маҳсулотлар уларнинг асосий озиқ-овқат маҳсулоти ҳисобланади. Мувозанатни сақлаш учун гўшт ва ёғнинг нархларини Иттифоқдагидан юқорироқ кўтардик, яъни уларнинг таннархи даражасига етказиб, ҳар килограмм гўштни 10 сўм ва сариёғнинг килограммини 16 сўм қилиб белгиладик.

Иқтисодий жиҳатдан бундай чора тўғри. Қолаверса, биз бошқа маҳсулотларнинг, айниқса саноат маҳсулотларининг қиймати шу қадар ошиб кетади, деб ўйлаганимиз ҳам йўқ эди. Халқ бизни қўллаб-қувватламади ва эндиликда гўшт билан сариёғ Иттифоқ нархларида сотилмоқда. Биз хатони тузатдик, аммо ун ва ундан тайёрланган маҳсулотлар ҳали ҳам «ислоҳотгача бўлган» нархларда сотилмоқда. Бюджет учун бунга бардош бериш осон эмас, албатта, лекин шундай қилиш керак.

— Бошқа чора-тадбирлар — мактабларда бепул нонушталар, ҳомиладор аёллар ва эмизикли оналарга, ёлғиз пенсионерларга, уруш ва меҳнат фахрийларига, талабалар ва ногиронларга, ўқитувчилар ва кўп болали оналарга ёрдам, компенсация тўловлари бирга қўшилганида бу нарса бюджетни «зўриқишга» мажбур қилади. Жумҳурият иқтисодий «гиёҳванд», марказнинг ёрдамисиз яшай олмайди, деган гап-сўзларнинг сабаби шунда эмасмикан? Сизнинг аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш тўғрисидаги Фармонларингиз гўё иқтисодий жиҳатдан асоссиз бўлиб, халққа тилёғламалик қилиш далили эмиш.

— Мана, сиз истаган Фармонни танлаб олинг: кўпдан-кўп бирламчи ҳужжатлар устида иш олиб борилган 12 тагача вариант ва пул билан таъминлашнинг аниқ манбалари кўрсатилган. Фармонлар халққа ёқиш истак-муддаоси билан дунёга келмаган. Бундай истак-муддаолар кимда бўлишидан қатъи назар, мен уларни қабул қила олмайман. Бу Фармонлар турмуш мантиқи, энг камбағал табақаларнинг турмушини енгиллаштириш хоҳиш-истаги туфайли дунёга келиб, аниқ-равшан ҳисоб-китоблар билан мустаҳкамланмоқда.

Иқтисодий «гиёҳвандлик» хусусида ким-кимдан қарздор экан? Аввалига бизни хўб ишонтиришди: пахта бўлса бас, қолган нарсаларни жумҳуриятга мамлакат етказиб беради. Пахта толаси қайд этиб қўйилган паст нархларда Ўзбекистондан ташқарига жўнатилди ва ҳамон жўнатилмоқда. Бунинг эвазига нима берилмоқда? Пахта етиштиришда меҳнатнинг 84 фоизи бизнинг зиммамизга тушмоқда ва уни дастлабки қайта ишлашдан тушадиган даромаднинг атиги 16 фоизи бизга тегмоқда. Пахтани олаётган бошқа жумҳуриятларда нисбат аксинча бўлмоқда: масалан, айтайлик, Россияда тўқилган ва тикилган тайёр кўйлак ғоят катта фойда келтирмоқда. Меҳнати — бизга, пули — бошқаларга. Мамлакатнинг «пахта цехи» бўлиш, мана нимани англатади.

Биз ўзимизнинг қайта ишловчи қувватларимизни ривожлантира бориб, бу ишни тўғри йўлга қўямиз. Лекин шунгача асосий меҳнат харажатларини ўз зиммасига олган, ишчилар синфингизни хом ашё ва иш билан, аҳолини эса тайёр буюмлар билан таъминлаган кишилар билан даромадларни марҳамат қилиб баҳам кўринг.

— Модомики биз жумҳуриятларнинг ўзаро муносабатлари тўғрисида гап очган эканмиз, сизнинг назарингизда бундай муносабатлар яқин келажакда қандай бўлиши керак? Янги Иттифоқ шартномасида марказнинг яккаҳокимлигига йўл қўймай, лекин Иттифоқни ҳам барбод этмай бирлик ва хилма-хиллик муаммосини қандай ҳал қилиш лозим?

— Мен тенг ва хилма-хил жумҳуриятлар иттифоқи тарафдориман. Энг асосий, принципиал деб ҳисоблаётганим: Иттифоқни ташкил қилувчи жумҳуриятларга мустақиллик ва суверенитет бериш керак. Қандай масалаларни ўзлари ҳал қила олишини, қандай ваколатларни марказга топшириб, куч-ғайратни бирлаштирган ҳолда баҳамжиҳат ҳаракат қилиш ёки Иттифоқ тузилмалари конкрет ҳолларда жумҳурият тузилмаларидан яхшироқ ишлайдиган бўлса, улар орқали ҳаракат қилиш кераклигини фақат жумҳуриятларнинг ўзлари ҳал қилади. Мана шуларни қонунлар урушини тўхтатиш калити деб биламан. Айни пайтда мутлақ барча Иттифоқ тузилмалари, Олий Кенгашдан бошлаб ҳаммаси ўзгартирилиши керак.

Виждонан айтаман: марказни Иттифоқ шартномаси билан боғлиқ ишни тезлаштиришга чақираверИб чарчадим. Энди эса бу масалада ўзимни умидвор деб ҳисобламаяпман. Шартнома ҳали узоқ вақт имзоланмай қолиши ҳам мумкин. Ўзаро тотув бўлишимиз учун, бўлажак Иттифоқда ҳар бир жумҳурият ўзини эркин, миллатлар ҳамдўстлиги олдида ўз хатти-ҳаракатларига масъул бўлган мустақил давлат деб ҳис қилиши учун буларни ҳаммамиз англаб етишимиз керак.

— Модомики биз ҳар хил эканмиз, эркинликни ҳам ҳар хил англаймиз-да, тўғрими?

— Тўғри. Шошма-шошарлик билан мустақилликни эълон қилиш ва армияда хизмат қилишдан бош тортиш, аслида эса ёшларни Конституцияни бузишга ундаш мумкин. Бу — амалий ишлар билан тўлдирилмаган қоғоздаги эркинликдир. Биз бошқа йўлдан бордик: мамлакатда Қуролли Кучлар Бош штаби билан битим тузган яккаю ягона жумҳурият — бизмиз. Бу битим жумҳуриятимиздан чақирилувчиларга ва уларнинг оилаларига қонуний манфаатларга риоя этилишини ва хизматни ўташ чоғида қулай шароитни таъминлайди.

Мустақилликни эркинлик тўғрисидаги шиорлар билан эмас, балки сиёсий, иқтисодий, маънавий мазмун билан тўлдириш керак. Виждон, дин, шахс, тилни танлаш, маданият ютуқларидан фойдаланиш эркинлиги ва ҳоказолар бўлмаса, чинакам мустақил давлат бўлмайди. Илгари бизда эътиқод учун, аждодларнинг урф-одатларига риоя этилганлик учун, кўпинча халқ анъаналарига ҳурмат кўрсатганлик учун партиядан ўчиришар, лавозимдан бўшатишар эди.

Биз қўрқиш деворини емириб ташладик. Янги масжидлар, диний муассасалар ва иншоотлар пайдо бўлди. «Наврўз», «Рўза ҳайити», «Қурбон ҳайит» каби ва бошқа умумхалқ байрамлари тикланди, салкам 50 та миллий-маданий марказлар ташкил қилинди. СССР халқларининг кўпгина тилларидаги янги нашрлар ва дарсликлар босиб чиқарилди, ҳозир Ўзбекистон мактабларида таълим 12 тилда олиб борилмоқда. Абдулла Қодирий, Фитрат, Чўлпон, Шарқнинг ноҳақ қатағон қилинган бошқа алломаларининг мероси халққа қайтарилди, уларнинг номлари тарихимизга қайтди. Аёл обрўси ва шахси улуғланмоқда, оиланинг нуфузи мустаҳкамланмоқда, ижодкор зиёлилар ўз фикрини эркин изҳор қилиш имкониятини олдилар.

Мана шулар ва санаб ўтиш қийин бўлган бошқа кўпгина нарсалар — жамият демократик руҳининг қарор топиши эмасми, ахир? Халқимизда мевали дарахтга тош отишади, деган нақл бор. Еппасига қуруқ танқид ҳам айни ўша тошнинг ўзидир.

Баъзида ҳамма жойга «ўз» кадрларини жойлаштирмоқда, деб айтилаётган айбларни ҳам бир йўла чиппакка чиқариб ўтмоқчиман. Агар шундай бўлганида, гапимга ишонинг, Вазирлар Маҳкамаси Раисининг бўш турган икки ўринбосари, Давлат режа комитети раиси, бир қанча вазир — лавозимлари ва шу кабилар аллақачон эгаллаб олинган бўлур эди. Бу лавозимлар ярим йилдан кўпроқ вақтдан буён бўш турибди: билимдонларни излаяпмиз. Яккаҳоким бўлганида аллақачон «ёғли» жойларга қариндош-уруғларини, юртдошларини ўтқазиб қўйган бўлур эди, бу эса унга уруғ-аймоқчилик мададини таъминлар эди.

— Сизнинг шундай мададингиз борми?

— Бор, — дейди табассум билан Ислом Абдуғаниевич. — Менинг уруғ-аймоғим — менга Президент бўлишни ишониб топширган халқдир. Мен халқ билан маслаҳатлашаман ва ўз хатти-ҳаракатларимни унга қараб тўғрилаб оламан. Халқ мендан ҳамма нарсани талаб қилишга ҳақли. Мен эса унга фақат битта илтимос билан — тинчлик ва тотувликда яшайлик, деган илтимос билан мурожаат қиламан. Ўзбекистон ватани бўлган ҳар бир киши бу ерда ўзини бой, эркин ва кучли жумҳуриятнинг, буюк ишларга қодир бўлган буюк халқ яшовчи қадимий маърифатли давлатнинг тўла ҳуқуқли фуқароси деб ҳис қилсин.

Суҳбатдош
Рустем ТЭЛЛЬ,
(Ўз мухбиримиз)
Тошкент.

(«Рабочая трибуна» рўзномасининг 1991 йил 3 июль сонидан).

КЕЛИШИШ АСОСИДА

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси билан Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг кенгаши жумҳурият халқ хўжалиги олдида турган вазифаларни ҳал этишда амалий ҳамкорликка интилаётганини ифодалаб, меҳнаткашлар манфаатлари ва ҳуқуқларини самарали ҳимоя қилишдаги ўз вазифалари ҳамда масъулиятларини ҳис этиб, ўзаро битим туздилар. Битим Ўзбекистондаги иқтисодий вазият ҳамда ижтимоий-сиёсий аҳволни барқарорлаштиришга, аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишни кучайтиришга, унинг турмуш даражаси пасайишига ва бозор иқтисодиётига ўтиш натижасида рўй берадиган бошқа салбий оқибатларга қарши туришга қаратилган ижтимоий-иқтисодий масалалар мажмуини ўз ичига олади.

Биргаликдаги ҳаракат дастурига энг кам истеъмол бюджетини таъминлаш ва бозорга ўтиш шароитида иш ҳақи ислоҳотини амалга ошириш, соғлиқни сақлаш ва жисмоний тарбияни, халқ таълими, маданият ва санъатни барқарор ривожлантириш учун шароит яратиш; аҳолини иш билан таъминлашга доир самарали тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш; қишлоқ жойларда ижтимоий соҳани ривожлантиришни ҳамда жумҳуриятимизда якка тартибда уй-жой қурилишини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш масалалари киритилган.

Битимда экология фалокати оқибатлари таъсирига дуч келган Оролбўйи минтақасида аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишга доир тадбирлар мажмуига алоҳида эътибор берилган.

Битимда режалаштирилган тадбирлар шу йил мобайнида амалга оширилиши керак.

(ЎзТАГ).

ЯХШИДАН ОТ ҚОЛУР!

«ОЗ-ОЗ ЎРГАНИБ...»

«Ўтар бу дайри фонийдин ўзини некном айлаб!»
НОДИРАБЕГИМ

Ҳаётда шундай инсонлар бор: вужудлари илм билан тўлиб-тошган, ҳаётнинг аччиқ-чучугини татиган, ҳар бир сўзи атрофдагилар учун ибрат бўларлик. Минг афсус, биз бундай инсонлар билан кўп йиллар ҳамсуҳбат-ҳамоқат бўламизу, аммо, улардаги асл хусусиятларни кўпинча сезмай қоламиз. Вақти-соати етиб, ҳаётдан кўз юмиб кетгандан кейин, ўша кишининг ўрни билиниб қолганидан сўнг унинг табаррук инсон бўлганлигини сеза бошлаймиз. Бироқ қанча изламайлик бу одамни топа олмаймиз.

ШУНДАЙ НОЁБ ҚОБИЛИЯТ, катта ҳаётий тажриба эгаси, ажойиб устоз, оқил ҳамсуҳбат инсонлардан бири марҳум Шорасул Зуннунов эдилар.

Домла ҳақида сўзлашдан аввал бир нарсани қайд қилмоқчиман:

Яқинда Расулуллоҳ айтган ҳикматли иборалар тўплами — «Ҳадис» босмадан чиқди,. Бундан ўн-йигирма йиллар аввал, дин қувғин қилинган машъум йилларда Шорасул домла матбуот саҳифаларида «Оз-оз ўрганиб, доно бўлур» рукни остида қатор ҳадисларни қадимий ҳикматлар орасида ўзига хос усул билан чоп эттирган эдилар. Расулуллоҳ алайҳи-с-салом томонидан айтилган онани, аёлни эъзозлаш ҳақидаги ҳадисларни Шорасул домланинг саъйи-ҳаракати билан йигирма йил аввал ўзбек муштарийлари гўзал ҳикматлар каторида ўқий олганлар.

Ажойиб шарқшунос, араб, форс-тожик, турк тилларининг ўткир билимдони, таржимон Шорасул Зуннунов 90 йил умр кўрдилар. Шундан сўнгги ўн бир йилида мен у киши билан бир неча ўн, ҳатто, юз марта суҳбатлашиш бахтига мушарраф бўлганман. Ушбуни ёзаяпману домла истиқомат қилган уй ҳеч кўз ўнгимдан кетмаётир: жуда содда, ҳеч бир ортиқча ҳашамсиз ўртамиёна қурилган хона. Гир айлантириб токчалар ўрнатилган. Ҳамма токчалар лиқ тўла арабий имлодаги китоблар. Эшикдан кирганда — тўғрида сандиқ ва кийим жавони ёнма-ён турарди. Сандиқ ҳам, жавон ҳам жуда эски эди.

Бир куни у кишига ярим ҳазил аралаш:

— Домла, булар (сандиқ, жавон)га қулф-калит қилиб қўймабсиз, яна битта-яримтаси топган-тутганингизни кўтариб, раҳматни насия қилиб кетмасин, — дедим.

Домла жуда жиддий қилиб:

— Тўғри айтасан, аммо минг афсуски, бунинг ичидагиларни олиб кетган одам, ундан сира фойдалана олмайди-да, — дедилар.

Аста юриб бориб, сандиқни очдилар, сўнгра кийим жавонини...

Ҳар иккови ҳам эски китоблар билан тўла эди. Китоблар орасидан бирини (сандиқдан) олиб:

— «Хулосат ал-масойил», бу китобда ислом қоидалари ҳам, Пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳи-с саломнинг ҳадислари ҳам бор, —

Кийим жавонидан яна бир китобни олиб, Саъдийнинг «Гулистон»и эканини айтдилар.

Шорасул домланинг: **«... минг афсуски, бунинг ичидагиларни олиб кетган одам ундан фойдалана олмайди-да»**, — деганларидаги маънони у кишининг вафотларидан сўнг... англаб етдим...

Шорасул домла ҳақида яна нимани ёзишга ҳам ҳайронман. Негаки, у киши ўзлари ҳақларида жуда кам гапирардилар. У кишидан ҳаётларига оид воқеалар тўғрисида сўрасам:

— **Ўғлим, сен мендан Мавлоно Лутфий, Нуриддин Абдураҳмон Жомий, Ҳазрат Алишер Навоий ҳақида, илм, тарбияга оид дурдона асарлар ҳақида сўра. Ўзимга келсак, сенга ўхшаган бир одамман-да, фақат қарироқман,** — дердилар кулиб.

Шорасул Зуннуновни таниган, билган одамларга бир хушхабарни етказмоқчиман. Марҳум домланинг ўзлари тўплаб, таржима қилиб, нашр эттирган қатор рисолалари билан бирга у кишининг табаррук хотиралари абадийдир. Шунингдек, 213-мактаб жамоаси ва Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармаси сўровига биноан шаҳар Атамалар комиссияси тавсияси ҳамда Тошижроқўмнинг 1990 йил 14 май қарори билан ёш авлод тарбияси йўлидаги хизматлари учун Шорасул Зуннуновнинг номи шаҳримиздаги 213-мактабга берилди.

Зеро, бу дунёда ҳеч нарса изсиз қолмас. Айниқса, ЭЗГУЛИКНИНГ УМРИ БОҚИЙДИР.

Дилмурод САИДОВ.

БОҚИЙ УМР

АЙТИШЛАРИЧА, мўътабар бир одамнинг мажлисида бир олим, фозил кишини кўп таъриф ва тавсиф қилдилар. Мўътабар одам у олимни кўриб, суҳбатидан баҳраманд бўлишни орзу қилиб, уни мажлисга даъват қилиш учун ўз қариндошини юборди. Олим мажлисга келгач, ҳамма билан кўришди. Кейин мўътабар одамга таъзим қилиб:

— Мажлисингизга даъват қилганингиз учун ташаккур айтаман, минг йил роҳат ва фароғатда умр кечиринг, — деди.

Мўътабар одам олимнинг сўзига таажжуб қилиб айтди:

— Мажлисимизда ҳали ўтирмай туриб, мумкин бўлмаган сўзни оғзингиздан чиқардингиз, бир одамнинг минг йил умр кўришига ақл бовар қиладими? Бундай сўзни айтиш сиздек олим ва фозил кишига муносибмикан?

— Инсоннинг тириклиги фақат жисмнинг боқийлиги билан эмас. Одам минг йил умр кўрмаслигини ҳамма билади. Лекин ўлгандан кейин қолган яхши ном яна бўлак умрдир. Сизнинг олижаноб, марҳаматли, шафқатли одам эканлигингизни халқ унутмай, номингизни доимо ҳурмат билан ёд этиб туради. Вафотингиздан кейин ҳам қилган яхшилигингизни халқ унутмайди, номингизни кўнглида абадий сақлайди, деган маънода минг йил умр кўринг дедим, — деб жавоб берди олим.

ҲАСАД

АЙТИШЛАРИЧА, Искандар Румий замонида бир жонивор пайдо бўлди, унга ким рўпара келса дарҳол ҳалок бўларди. Искандар донишмандлари бу балони даф қилиш учун ҳар қанча уринсалар ҳам, ҳеч нарса қила олмадилар.

Ниҳоят, бу балони даф қилиш чорасини Арасту ҳаким топди. Унинг буйруғи билан жуда ҳам катта ойна тайёрладилар, у ойна орқасида бир-икки кишининг бекиниб ўтириши мумкин эди. Ўша ойна сиғарлик жуда катта арава ҳам тайёрлаб, ойнани аравага кўтариб қўйдилар. Арасту ойна орқасида бекиниб ўтирди. Аравани у жонивор турадиган жойга яқинроқ ерга келтириб қўйдилар.

Жонивор одам исини олиб, арава томонга қараб кела бошлади. Аравага яқин келган эди, кўзи ойнага тушди, ойнада ўз аксини кўриб, дарров йиқилиб ўлди. Искандар бу ишдан жуда таажжубланиб, Арастудан бунинг маъносини сўради. Арасту шундай баён қилди:

— Эй, Искандар, бу жонивор ер остида минг йил ётган бадбўй буғлардан вужудга келганди, унинг кўзида заҳри қотил бор эди; кимга кўзи тушса у киши дарров ўларди. Мен олдига ойна олиб бордим, унинг акси ойнада пайдо бўлди, назари унга тушди. У назар бу акс воситаси билан ўзига қайтди ва ўз назарининг асари ўзига уриб ҳалок бўлди.

Искандар Арастуга таҳсин ўқиди. Ҳасадининг ёмонлиги (ҳасадчининг) ўзига қайтади. Ўт куйдириш учун бирор нарса топмаса, ўзини ўзи куйдиради.

ХУЛҚИ ХУШ

АБУ САИД исмли бир мўътабар одам кунлардан бир кун ёру дўстлари учун зиёфат берди. Ошпазини чақириб:

— Мен яхши кўрган таомни пишириб. олиб кел, — деб буюрди. Ошпаз у буюрган таомни тайёрлаб, бошқа таомлар билан бирга олиб келди. Абу Саид ўзи буюрган таомдан бир луқма олганди, унда бир қилни кўриб, олиб ташлади, иккинчи, учинчи марта олган луқмаларида ҳам қил учради. Ниҳоят, у таомдан қўл тортиб, бошқа таомлардан ейишга мажбур бўлди.

Овқатдан кейин ошпазни чақириб:

— Мен буюрган таомни жуда ҳам лаззатли қилиб тайёрлагансан, эртага яна ўша таомдан ичида қил бўлмаслик шарти билан пишириб келтир, — деб буюрди.

Зиёфатда ҳозир бўлганлар Абу Саиднинг латофатли сўзига кулишдилар ва:

— Абу Саид дўстимиз ўз ошпазини шундай силлиқ ва мулойим сўзлар билан уялтирдиларки, унга қаттиқроқ танбеҳ беришга ҳожат қолмади, — деб таҳсин, офаринлар қилдилар. Байт:

Кўрмадик сайр айлабон офоқни —
Хулқи хушдан ўзга яхшироқни.

Шорасул ЗУННУН.
(«Оз-оз ўрганиб доно бўлур» китобидан).

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

БОСИЛМАГАН ХАТ ИЗИДАН

Муҳарририятга Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалигининг 4- ва 5-бригадаларида истиқомат қилувчи А. Маматов, Т. Каримов, К. Пармонов, Р. Дандибоев номидан бир мактуб келганди. Унда талон билан олинаётган озиқ-овқат маҳсулотларининг тури ҳам, салмоғи ҳам шаҳарликларга берилаётганидан анча камлигини айтишган. Шунингдек, озиқ-овқатлар учун 5 фоизли солиқ олинаётгани, бунинг устига қишлоқ аҳлининг барчасига биттагина дўкон орқали арақ берилаётганидан норозиликлар изҳор этилганди.

Ушбу шикоят-аризани текшириш ва чора кўриш учун халқ депутатлари Ўрта Чирчиқ район Кенгаши ижроия қўмитасига юбордик.

Мазкур шикоят юзасидан ижроқўм раиси М. Қалқулов муҳарририятга йўллаган жавобда Охунбобоев номли жамоа хўжалигининг 4- ва 5-бригадалари аҳолисига хизмат қилувчи 3-озиқ-овқат дўконида Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Маҳкамаси тасдиқлаган 1991 йил 28 мартдаги 72-қарори осиб қўйилгани, 5 фоизли солиқ эса бекор қилингани таъкидланади. Шунингдек, Охунбобоев қишлоқ Шўроси ҳудудида 9 та озиқ-овқат дўкони бўлиб, 18 майдан бошлаб барча дўконларда ҳар бир онлага икки шишадан арақ сотиляпти.

ТАҲРИРИЯТДАН:

Лекин ижроқўм раисининг хабар қилишича, рўзномага келган бу хатни исми-шарифлари кўрсатилган ўртоқлар ёзмаганликлари аниқланди. Шу муносабат билан биз рўзномага бошқа кишилар номини қўйиб хат юборишни қаттиқ қоралаймиз. Аслида бундай шикоятни имзосиз (аноним) бўлгани учун оқибатсиз қолдирмоғимиз лозим эди. Бироқ хатда келтирилган аниқ манзилгоҳ, исм-шариф ва имзоларга шубҳа қилмагандик. Софдил, нияти холис муштарийлар бундай қилмасликларига ишончимиз комил. Буларни айтишдан мақсадимиз — яширин, имзосиз хатлар халқимиз бошига не-не кулфатлар солганлигини яна бир эслатиб қўймоқчимиз.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА
МАМЛАКАТЛАР • ОДАМЛАР • ВОҚЕАЛАР

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● ПРАГА. Мамлакат Президенти Вацлав Гавел Чехословакиядаги энг машҳур сиёсатчидир. Сўнгги социология савол-жавоби якунларига кўра, федерация миқёсида унинг обрў эътибори энг юқори даражада турибди. Вацлав Гавел мамлакат сиёсат арбоблари орасида биринчи ўринни эгаллаши одат тусига кириб қолди. 1989 йилги тинч инқилоб давридан буён унинг обрўси юқори даражада сақланиб турган бўлса ҳам, аммо социологларнинг фикрича, кейинги вақтларда бироз пасая бошлади. «Сиёсатда Вацлав Гавел сезиларли роль ўйнашини хоҳлайсизми», деган саволга жавоб берган фуқароларнинг тахминан учдан бир қисми «ҳа» деб жавоб қайтарди. Савол-жавобда қатнашганларнинг тўртдан бир қисми бунга зид нуқтаи назарда турибди. Жавоб берганларнинг ЧСФР ҳозирги Президентига умуман ишонмаётган 5 фоизи ҳам шу гуруҳга киради. Сиёсий обрў-эътибор жиҳатидан ташқи ишлар вазири Иржи Динстбир Гавелдан кейинги ўринда туради. Мамлакат ташқи сиёсат бобида энг катта муваффақиятларга эришди, деган фикрга Чехословакия фуқароларининг кўпчилиги қўшилаётганлигига ажабланмаса ҳам бўлади. Шундай бўлсада, ЧСФР иқтисодиёт вазири Владимир Длоуги тўртинчи ўринни олганлиги чехлар билан словаклар ички сиёсатнинг истиқболларига умидворлик билан қараётганликларидан дарак беради.

●

● БЕЛГРАД. Словениядаги сўнгги воқеалар бу жумҳуриятда ҳали ярашга эришилмаганидан далолат беради. Словения мудофаа вазири Янез Янша душанба куни Любляннада журналистлар билан ўтказилган суҳбатда шундай деди. Уззукун жумҳурият ҳудуди узра ҳарбий самолётлар учиб юрди, янги можаролар бўлиб турди, деб таъкидлади у. Вазир Словения ҳудудий мудофаа бўлинмалари ўт очишни тўхтатиш тўғрисидаги битимни бузишларига шубҳа билдирди. Я. Янша Югославия халқ армияси бўлинмаларини доимий турар жойига қайтариш устидан назорат юклатилган аралаш комиссиянинг таклиф қилинган таркибига норозилик билдирди. Унинг айтишича, «муҳолиф» томон Словениядаги воқеаларда қатнашган армия офицерларини таклиф қилган.

●

● ВАШИНГТОН. АҚШ Президенти Жорж Буш душанба куни гапириб, СССР Президенти Михаил Горбачев билан Лондонда яккама-якка учрашувни сабрсизлик билан кутаётганини айтди. Москва ва Вашингтонда расмий равишда эълон қилинишича, мана шу амалий учрашув етти етакчи давлат раҳбарларининг иқтисодий кенгаши тугаганидан кейин 17 июлда бўлади. «Мен Президент Горбачев билан яккама-якка учрашувга муштоқман. Биз кўп масалаларни муҳокама қилишимиз керак, деди Америка маъмуриятининг бошлиғи ўзининг Мэн штатидаги Кеннебанкпортдаги боғида журналистлар билан қилган суҳбатида.— Шундан кейин, назаримда етти давлатнинг барча бошлиқлари иштирокида кенгроқ учрашув бўлади. Менинг фикримча, бу ихтилофлар соҳасини торайтириш, ҳозир СССР, Ғарбий Европа, Канада, АҚШ ва Япониянинг нуқтаи назарлари қандайлигини бир кўриб чиқиш учун яхши имконият яратади». Президент Буш ўзининг М. С. Горбачев билан бўладиган учрашувига тўхталиб, мен Совет раҳбари билан муҳокама қилишим зарур бўлган бир қанча жаҳоншумул масалалар» бор, деб айтди.

●

● ПАРИЖ. Франция космик тадқиқотлар миллий маркази (СНЕС), СССР Главкосмоси ва «Сплав» техника маркази (СССР) ўртасида ҳамкорлик қилиш тўғрисидаги битим душанба куни кечқурун Франция пойтахтида имзоланди, дейилади бу ерда эълон қилинган СНЕС ахборотида. Ҳужжат ўн йилгача амал қилади, деб мўлжалланмоқда, унда микрогравитация шароитида янги материаллар яратишга оид қўшма дастурларни амалга ошириш кўзда тутилмоқда. Тажрибалар совет «Фотон» тоифасидаги йўлдошлари, шунингдек истиқболли «Ника-Т» йўлдоши ичида ўтказилади. «Гезон» деб аталадиган биринчи тажриба 1993 йилнинг апрелида бўлади. У микрогравитация шароитида германий кристалларини ўстиришга доимий магнит майдонларининг таъсирини ўрганишга мўлжалланган. Тажриба натижалари қаттиқ жисм физикасини ривожлантириш учун катта аҳамиятга эга бўлади, электроникада ундан амалий равишда фойдаланиш мумкин.

(ТАСС, 2 июль).

ЧЕТ ЭЛЛАРДА
МАМЛАКАТЛАР • ОДАМЛАР • ВОҚЕАЛАР

МАҚСАД—ФОЙДА ОЛИШ

КАРТОШКА етиштиришга ихтисослашган «Гулбоғ» шўро хўжалиги ўтган йили Эстония жумҳуриятининг бир қанча хўжаликлари билан ўзаро маҳсулот айирбошлаш учун шартнома имзолашган эди. Шартномага мувофиқ қардош жумҳурият деҳқонлари хўжаликка уруғлик учун картошка етказиб бермоқда. Ўтган йили бу уруғликдан юқори ҳосил олинди. Хўжалик деҳқонлари эса ўз навбатида уларга мева ва сабзавот маҳсулотлари етказиб беришади. Яқинда шўро хўжалиги вакиллари Эстонияда бўлишиб, шартномани узайтиришди ҳамда картошканинг ҳосилдорлигини ошириш бўйича ўзаро тажриба ҳам алмашиб қайтдилар.

Бундан ташқари хўжалик Россиянинг Иркутск ҳамда Курагина шаҳарлари билан ҳам шартнома тузган. Бу шаҳарлардан қурилиш материаллари олинади.

Яқинда Курагина шаҳридан 5 вагон қурилиш материаллари келтирилди. Қардош жумҳурият аҳолисига эса 1610 тонна мева ва сабзавот маҳсулотлари етказиб берилади. Бу ишни амалга ошириш осон кечмайди, албатта. Маҳсулотларни ўз вақтида етказиб бериш ва қабул қилиб олишда маълум қийинчиликларни бартараф этишга тўғри келади.

Х. ТОШТЕМИРОВ,
Паркент райони.

ВИЛОЯТ ЁШЛАРИ

Ёшлар ҳаёти, ҳарбий-ватанпарварлик, ахборот ва спорт бўлими * 32-56-45

ВИЛОЯТ КОМСОМОЛ ҚЎМИТАСИНИНГ ПЛЕНУМИ

Тошкент денгизи бўйидаги ёшлар оромгоҳида вилоят комсомол қўмитасининг навбатдаги VI пленуми бўлиб ўтди. Унда ташкилий ва «Тошкент вилояти комсомол қўмитасининг комсомол ва ёшларни ижтимоий хизматини ташкил этиш тўғрисида»ги масалалар кўриб чиқилди.

Биринчи куни бўлиб ўтган умумий йиғилишда вилоят комсомол қўмитасининг биринчи котиби М. Мирхўжаев ҳозирги кунда ёшларни ижтимоий ҳимоя қилиш бўйича қандай ишлар амалга оширилаётгани, вилоят шаҳар ва ноҳия комсомол қўмиталаридаги аҳвол ҳақида маъруза қилди. Музокарада қатнашганлар бу борадаги ютуқлар ва камчиликлар тўғрисида гапиришди.

Эртаси куни вилоят комсомол қўмитаси аъзолари ёшлар ижтимоий хизматини ташкил этиш йўл-йўриқларини муҳокама қилишга киришдилар. 4 та марказга бўлиниб иш олиб борган вилоят комсомол қўмитаси аъзолари шаҳар, вилоят ва корхоналар йўналишлари бўйича ёшлар манфаатига хизмат қила оладиган дастур яратишга ҳаракат қилдилар.

Пленумнинг якунловчи йиғилишида 4 та марказдан вакиллар чиқишиб билдирилган таклиф ва мулоҳазаларни ўртага ташладилар, уларни изоҳлаб бердилар. Муҳокама ва мунозаралардан сўнг вилоят комсомол қўмитасининг пленуми тегишли қарорлар қабул қилди.

ҚАТНАШЧИЛАРНИНГ МУЛОҲАЗАЛАРИ

Фарҳод МИРЗАЕВ, «Узбекхиммаш» заводи комсомол қўмитасининг котиби:

— Ёшларнинг ижтимоий хизматини ташкил қилиш ҳозирги шароит талабидир. Шунинг учун комсомол қўмиталари бу ишни тезда амалга оширишлари лозим. Вилоят комсомол қўмитасининг пленуми бу соҳадаги тажрибаларни умумлаштирувчи бор кучни шу ерга тўплади, десам янглишмайман. Чунки, унинг ишида нафақат вилоят комсомол қўмитаси аъзолари, балки шу соҳада бевосита шуғулланадиган мутахассислар, ёшлар марказларининг директорлари, ёш фермерлар, ижарачилар ва бошқалар ҳам иштирок этишди. Мен ўзим ҳам вилоят комсомол қўмитасининг аъзоси эмасман.

Буларнинг ҳаммаси ҳар бир таклиф этилаётган иш лойиҳасининг яхши ва ноқулай томонларини олдиндан билиш имконини беради. Биз марказлар таклиф этган ишларни муҳокама қилиш пайтида бунинг гувоҳи бўлдик.

Ҳозир кўпчилик ёшларимиз бетоқат бўлиб қолишган. Биргина мисол. Заводимиз комсомолларидан бир нечтаси нарх-наво ошган биринчи кунларда қўмитамизга келиб рангли телевизор олишда ёрдам беришимизни сўрашди. Биз уларга бир қанча вақт кутиш кераклигини айтганимизда, ўша ернинг ўзида бизга комсомолларнинг фойдаси йўқ, биз комсомолдан чиқамиз, деб ариза беришди. Бундай ҳоллар баъзида бўлса ҳам учраб туради. Мен айтмоқчи бўлган гап, агар ёшлар ижтимоий хизмати йўлга қўйилса, бу муаммоларнинг ҳал қилиниши тезлаштирилармиди...

Рашида ЗОКИРОВА, Ёшлар олийгоҳи катта ўқитувчиси:

— Ростини айтсам, пленум бу даражада фаоллик билан ўтади, деб ўйламагандим. Олийгоҳимиз ходимлари унда маслаҳатчи сифатида иштирок этишди. Ҳар бир марказда биттадан ходимимиз иш олиб борди. Бизлар билдирилган таклифларни илмий жиҳатдан таҳлил қилиб турдик. Вилоятда ёшларни иш билан таъминлаш, ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш бўйича анчагина тажрибалар мавжудлиги маълум бўлди.

Пленумни тайёрлаш жараёнида биз кўпроқ жойлардаги ёшлар марказлари, фермер хўжаликлари, кичик корхоналар фаолиятида учраб турган ҳуқуқий, моддий масалалардаги камчиликларни бартараф этишга асосий эътиборни қаратишни режалаштирган эдик. Пленум шу масалаларни ҳал қилиш чораларини белгилаш, жамоа ташкилотларини бу ишга жалб этиш масалаларини кўриб чиқди.

Норпўлат ҚУРБОНБОЕВ, Бўстонлиқ райони комсомол қўмитасининг биринчи котиби:

— Бозор иқтисодиётига ўтиш даврининг таъсири, айниқса, ёшларда, ёш оилаларда жуда сезилмоқда. Район ва шаҳар комсомол қўмиталари улар учун ҳар хил марказлар, кичик корхоналар тузгани билан, кўп ҳолларда даромад солиғи ёки бошқа бир сабаблар уларнинг тўла фаолият юритишига йўл қўймаяпти. Агар ёшларнинг ижтимоий хизмати ташкил этилса, бу нарса халқ депутатлари вилоят Кенгаши йиғилишида кўриб чиқилиб, тасдиқланса, бизга ҳуқуқий масалаларни ҳал қилишда катта нафи тегади. Бундан ташқари, ижтимоий хизмат кўпгина муаммоларни ҳал қилишнинг асосий йўлларидан бири ҳисобланади.

Пленум ўз ишини якунлади. Унинг иш жараёнида турли таклиф-мулоҳазалар, яхши фикрлар билдирилди. Энди амалий иш пленум қай даражада самара келтиришини аниқлаб беради.

Г. УМАРОВА.

• Ёшлар байрами •

АЙЁМ ШУНДАЙ НИШОНЛАНДИ

30 июнь куни мамлакатимиз Совет ёшлари кунини нишонлади. Бироқ маълум сабабларга кўра у оммавий тус олмади. Жумҳуриятимиз, шу жумладан вилоятимизда эса бу сана унутилгани йўқ.

Ҳозир ёшлар нимага муҳтож? Бу саволга Янгийўл шаҳар комсомол қўмитаси анча олдин жавоб топиб қўйган эди. Шунинг учун ҳам у биринчи галда ижтимоий ҳимоялаш вазифасини аниқ мақсад қилиб қўйди. Байрам куни эса ёшлар қаторида бутун шаҳар аҳолиси ҳам ажойиб совға олди. Ҳозирги етишмовчилик бўлиб турган пайтда, Янгийўл шаҳар қўмитаси энг тақчил моллар қўйилган пул-буюм лотереяси ўтказди.

Албатта, бу осонликча кечгани йўқ. Бунда Янгийўл ва Сирдарё районлари комсомол қўмиталари яқиндан ёрдам бердилар. Янгийўл район қўмитаси ўзининг бошланғич ташкилотлари орқали лотерея билетларини тарқатишда, Сирдарё район қўмитаси эса ютуққа қўйилган тақчил молларни топишда жонбозлик кўрсатишди. Шу ўринда Янгийўл шаҳар мебель фабрикаси ёшларининг фаолликларини ҳам таъкидлаб ўтиш керак. Комсомол қўмитаси котиби Ҳусан Аҳмедов бошчилигидаги комсомол-ёшлар раҳбарлар билан келишилган ҳолда ишдан бўш вақтларида пландан ташқари мебель маҳсулотлари тайёрладилар. Бу моллар лотерея ўйинида, кечки пайт уюштирилган ким ошди савдосига қўйилди. Жами 60 минг сўмлик билет сотилган лотерея ўйинида 30 минг сўмлик ютуқ қўйилди. Лотерея ўйинидан ҳамда тақчил моллар ким ошди савдосидан тушган фойда байналмилал-жангчиларга ёдгорлик ўрнатиш учун ишлатилиши мўлжалланди. Ютуқлар лотерея тиражи шаҳарнинг «Янгийўл» рўзномасида босилиб чиққач шаҳар комсомол қўмитасида берилиши маълум қилинди.

— Бугунги лотерея ўйинида «Гулшан» юмшоқ мебель йиғмаси ютишга муваффақ бўлдим,— дейди ДОСААФ хизматчиси Муҳитдин Муҳамедов.— Ҳозирги бозор иқтисодиёти пайтида комсомол қўмитаси бундай тадбирни уюштиргани диққатга сазовордир. Ҳали уйланмаганман. Бугунги ютуқ ажойиб тўй совғаси бўлади.

Кечки пайт Алишер Навоий номли боғда байрам тантаналари янада авж олди. Боққа шаҳар партия қўмитаси раҳбарлари ташриф буюриб, ёшларни байрам билан қутладилар. Тошкентдаги Аброр Ҳидоятов номли театр жамоаси боғ саҳнасида ўз санъатларини намойиш қилдилар. Чойхонада байналмилал-жангчилар учун базм уюштирилди.

Янгийўл ёшлари шу куни ўз байрамларини кўнгилдагидек нишонладилар. Бу кун уларда бой таассуротлар қолдирган бўлса ажабмас.

Суратларда боғ сайлидан лавҳалар акс эттирилган.

Суратчи В. ТЎРАЕВ.

АНГРЕН. Шаҳар комсомол қўмитаси ёшлар куни муносабати билан «Балли, қизлар» кўрик-беллашувини ўтказди. Шу билан бирга Тошкент вилояти Ленин комсомоли мукофоти лауреатлари иштирокида ёшларга концерт уюштирди.

ЧИРЧИҚ. Кимёгарлар истироҳат боғи 29 июнь куни кечқурун ёшлар билан гавжум бўлди. Бу ерда шаҳар комсомол қўмитаси томонидан байрам муносабати билан оммавий сайл ўтказилди. Дам олиш программасидан ўрин олган ҳар хил қизиқарли кўриклар, аттракцион, концерт томошалари ёшларнинг маданий дам олишларида катта ёрдам берди. Бу тадбир учун шаҳар комсомол қўмитаси 40 минг сўмга яқин маблағ сарфлади.

БЎСТОНЛИҚ. Ноҳия комсомол ёшлари ҳам байрамни зўр шодиёна билан нишонладилар. Ғазалкент шаҳрида бўлиб ўтган дискотекада ноҳия корхона ва хўжаликларида меҳнат қилувчи ёшлар иштирок этдилар. Оммавий сайл ёшларга маъқул бўлди.

ОҚҚЎРҒОН. Ноҳия марказидаги маданият ва истироҳат боғида Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг совриндорлари хонанда Ғиёс Бойтоев ва сўз устаси Ҳожибой Тожибоев иштирокида қизиқарли концерт берилди. Йиғилганлар спорт мусобақаларини ҳам зўр қизиқиш билан томоша қилдилар. Шу билан бирга ёшлар кунига атаб ўтказилган бу тадбирда пул-буюм лотереяси ташкил этилди.

ОЛМАЛИҚ. Шаҳар комсомол қўмитаси ёшлар куни муносабати билан бир қанча тадбирлар ўтказди. Деярли ҳар бир корхона ва ташкилотларда бу байрамга бағишланган турли хил кечалар, кўриклар, концертлар ташкил этилди.

ОРЖОНИКИДЗЕ. Ноҳия ёшлари ўз байрамларини яхши кайфият билан ўтказдилар. Ноҳия комсомол қўмитаси сабзавот йиғим-теримига ҳашарга келган талабалар ва ноҳия ёшлари учун дам олиш концертини уюштирди.

ПАРКЕНТ. Бу ерда ҳам ноҳия комсомол қўмитасининг иштироки билан турли хил тадбирлар уюштирилди. Жумладан, шу куни пул-буюм лотереяси ўтказилди.

ҒАЛАБА. Ноҳия комсомол-ёшлар фаоллари «Вечерний» кафесида ёшлар кунини жуда қизиқарли тарзда нишонладилар. Бу ерда ташкил этилган мусиқавий чиқишлар йиғилганларга манзур бўлди.

Шунингдек, ёшлар кунини Тошкент, Калинин, Оҳангарон, Янгийўл, Чиноз ноҳиялари, Бекобод шаҳар комсомол қўмиталари ҳам кенг нишонладилар. Байрамга аталган турли хил тадбирларни ўтказдилар.

Ш. АБДУШОҲИДОВА, А. ИМОМХЎЖАЕВ.

«ЧОПҚИР ВАРАҚА»

Тошкент вилоят комсомол қўмитаси VI пленуми олдидан қўмита Тошкент ёшлар олийгоҳи вақтинча ижтимоий изланиш жамоасининг «Ёшлар хизмати» матбуот бюроси билан ҳамкорликда «Чопқир варақа» тайёрлади. Варақада Тошкент денгизи соҳилидаги комсомоллар оромгоҳида бўлиб ўтувчи вилоят комсомол қўмитасининг пленуми ҳақида билдириш берилган. Шунингдек, унда Тошкент вилоят комсомол қўмитаси бюроси вилоят партия қўмитасига «Бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида ёшларни ҳимоя қилиш ва ёшлар сиёсати тўғрисида» қўшма пленум ўтказиш таклифини билдиргани хабар қилинади.

Вилоят комсомол қўмитасининг нашрий фаолиятдаги илк мустақил дебочаси бўлган «Чопқир варақа»да вилоятнинг шаҳар ва районларидаги турли янгиликлар, комсомол қўмиталарининг фаолиятлари ҳақида хабарлар ёритилган.

Гулчеҳра МИРОДИЛОВА.

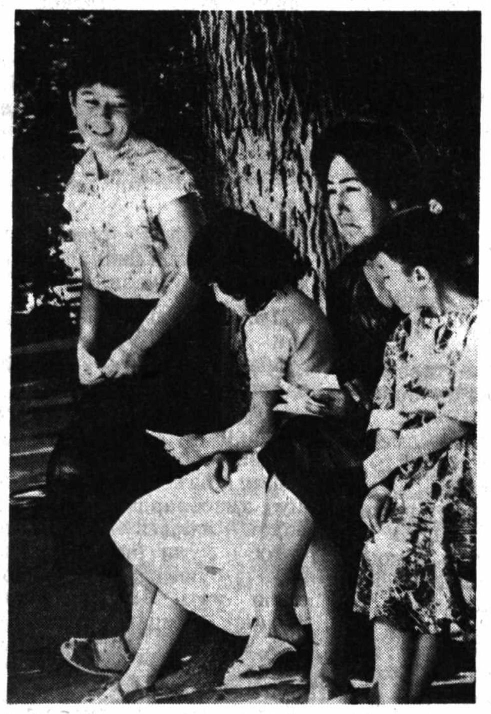

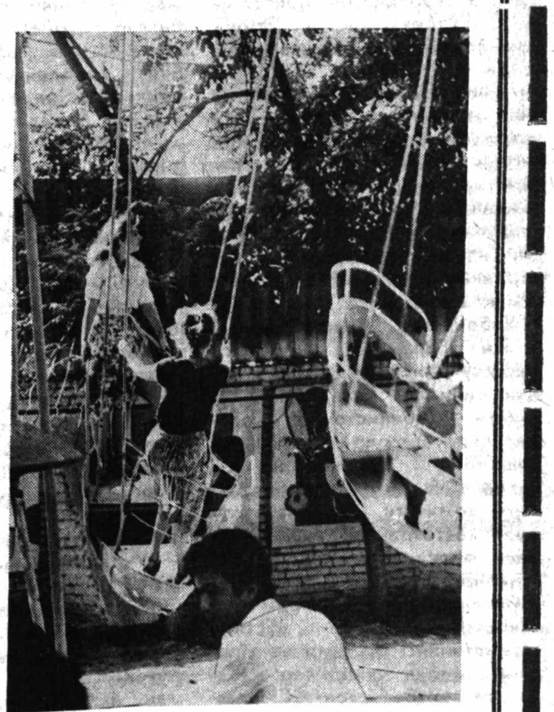

МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ

Бекободликларга амалий ёрдам

Яқинда вилоят комсомол қўмитаси ходимларидан 10 нафари комсомол қўмитаси иш фаолияти билан танишиш, амалий ёрдам бериш мақсадида Бекобод ноҳиясида икки кунлик кенгайтирилган шўъба ишини ўтказишди. Улар ноҳиядаги бошланғич комсомол ташкилотларида бўлишиб, ёшларнинг иш шароитлари, амалга ошираётган ишлари, комсомол қўмитасининг таъсири билан танишдилар. Вилоят комсомол қўмитаси котиби А. Озодов бошчилигидаги кенгайтирилган шўъба аъзолари ноҳия комсомол қўмитаси ходимларига ва бошланғич комсомол ташкилотлари котибларига амалий ёрдам беришди, уларнинг талаб ва таклифларини ўрганишди.

Учрашув

Чиноз ноҳиясидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалигининг комсомол ёшлар бригадаси дала шийпонида жамоа аъзоларининг ёзувчи ва шоирлар билан учрашуви бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси Тошкент вилоят бўлимининг масъул котиби А. Аъзам, шу бўлим адабий маслаҳатчиси М. Эронов, ўқитувчи-шоир Т. Турсунбоев, Ғалаба ноҳиясидан ёш шоира Ф. Тўраева ва бошқалар иштирок этишди. Бу учрашувни ташкил этишда вилоят комсомол қўмитасига ёзувчилар уюшмаси вилоят бўлими ҳамда Чиноз ноҳия комсомол қўмитаси катта ёрдам берди. Учрашув давомида Охунбобоев номли жамоа хўжалиги Маданият уйи хонандалари ўз чиқишларини намойиш этишди.

«Ёлқин»нинг биринчи сони

Калинин ноҳияси комсомол қўмитаси ноҳия «Ленинчи» рўзномасида «Ёлқин» деб номланган комсомол-ёшлар саҳифасининг эълон қилинишига ҳомийлик қилмоқда. Саҳифада ноҳия комсомол-ёшларининг ҳаёти, олиб бораётган ишлари, муаммолари, тажрибалар, камчиликлар ҳақидаги мақолалар эълон қилинади. Яқинда ана шу саҳифанинг биринчи сони муштарийлар эътиборига ҳавола этилди. Унда ноҳия комсомол қўмитасининг биринчи котиби М. Раҳимбердиев ва бошқаларга минбар берилган.

• КОТИБ ФИКРИ

ЭЪТИҚОД

СССР халқ депутатларининг II съездида «Виждон эркинлиги тўғрисида»ги қонун қабул қилинганидан сўнг мамлакатимизнинг барча ерларида бўлгани каби бизнинг вилоятимизда ҳам диний қарашлар ва эски урф-одатлар, маросимларга бўлган муносабат анча ўзгарди. Биз ўзимизнинг миллий-маданий бойликларимиз ҳисобланган урф-одатларимизни, қадриятларимизни, анъаналаримизни анчайин унутиб қўйганимизни англаб етдик. Эндиликда ёшларимизда ҳам ўтмишга қайтиш оммавий тус олмоқда десак янглишмаймиз. Диний мактаблар, араб ёзувини ўргатувчи курслар, мадраса, масжидларда ёш қизлар ва ўғил болаларни ўқитадиган алоҳида гуруҳлар ташкил этилмоқда.

Булардан ташқари иш жойларида, мактабларда, ўқув муассасаларида ёшларнинг дин арбоблари, ҳожи-имомлар билан учрашувлари, мулоқотлари уюштирилмоқда. Учрашувлар ёшлар тарбиясини мустаҳкамлашда, одоб-аҳлоқ, олижаноблик, ҳалоллик, меҳнатсеварлик каби хислатларни янада шакллантиришда, эзгулик, меҳр-оқибат туйғуларини уйғотишда катта амалий ёрдам бермоқда.

Шу билан бирга бизга эриш туйилаётган томони ҳам бор. Кўпчилик ёшлар дин билан хурофотнинг фарқига тўла тушуниб етмаган ҳолда баъзан нотўғри фикр юритмоқдалар. Айниқса, мактаб ўқувчилари, талабалар эски ақидаларга риоя қиламан деб ўқишларини қолдиришмоқда ёки бўлмаса ишлайдиганлар ишга бормасликни одат қилиб олмоқдалар. Кейинги пайтларда қизларимиз орасида юз-кўзини оқ рўмол билан беркитиб ўраб, узун кўйлак кийиб олганларини кўплаб учратадиган бўлиб қолдик. Майли, кимгадир шундай юриш ёқар экан, юраверсин. Лекин ҳар нарсанинг ўз ўрни бор. Шундай қизларимизнинг кўпчилиги мактаб ўқувчилари. Улар ҳатто мактабларга ҳам тенгдошлари каби ўқувчилар формасида эмас, ана шундай либосларда қатнашни одат қилиб олмоқдалар. Тўғри, биз уларнинг эътиқодларига бутунлай эркинлик берамиз. Лекин айни пайтда улар ўзларининг ўқувчи эканликларини ҳам унутмасликлари лозим. Аслида инсоннинг одоби, олижаноблиги унинг либоси билан белгиланмайди. Баъзида ана шундай қизларимизнинг автобусларда катталарга жой бермай, юзларини беркитиб ўтирганини кўриб қоламан. Шундай пайтларда кийим одам устидаги ниқоб, унинг характерини белгиловчи восита эмаслигининг яна бир бор гувоҳи бўламан. Умуман, жамият тараққий этар экан, дин ва эътиқод ҳам бир ерда тўхтаб қолмайди. Биз ХV асрга қайтиб, хотин-қизларни паранжига ўрашимизнинг ҳеч ҳам кераги йўқ. Бу билан бизнинг ўзбек қизларимиз Ғарб давлатларига тақлид қилиб, ўзлигини унутиб қўйсин демоқчи эмасман. Албатта, қизлар ўз нафосат ва латофатларини, одобларини сақлаб қолишлари керак. Улардаги умуман, инсонлардаги меҳр-муҳаббат, қадрият, ор-номус камайиб кетишининг олдини олишимиз лозим.

Баъзи бир ёшларимиз динни ниқоб қилиб бошқа миллат вакиллари билан мулоқотни унутиб қўймоқдалар. Ўйлаб қараганда мусулмон дини (бу фикримни дин арбоблари ҳам қувватлашса керак) дўстлик, халқлар ва элатларнинг аҳил-биродарлиги, тинч-тотув ҳаёт кечириши кераклигини тарғиб қилади. Уларнинг аксарияти диннинг хурофотдан фарқини билмайдилар. Шунинг учун ҳозирги кунда биз тарбиянинг янги услубларини ишлаб чиқишимиз, умуман бу борадаги тушунтириш ишларимизни қайтадан кўриб чиқишимиз керак.

Шахсга сиғиниш, турғунлик даврларида атеистик тарбия деб халқимизнинг кўплаб маданий бойликлари, яъни қадимий архитектура ёдгорликлари ҳисобланган минора ва масжидларнинг аҳволи харобага айланди, баъзилари буткул йўқ қилиб юборилди. Эндиликда биз уларни тиклашимиз, мавжудларини асрашимиз зарур. Бу бизнинг ўтмиш ва келажак авлодларимиз олдидаги қарзимиздир.

Умуман, жойларда комсомол фаоллари дин вакиллари билан ҳамкорликда ёшларнинг тарбиясига ижобий таъсир кўрсатадиган тадбирларни олиб боришлари лозим. Бунда хурофотга қарши курашишни унутмаслик керак. Чунки, ҳамма нарсанинг моҳиятига тушуниб етган ҳолда уни ҳаётга тадбиқ қилиш зарур.

А. КАРИМОВ,
вилоят комсомол қўмитаси котиби.

КИМ БЎЛСАМ ЭКАН?

ОҚ КЎЙЛАК ШУ ЕРДА КИЙИЛАДИ

Бу ерга дастлаб Наврўз кунлари ташриф буюрган эдим. Атроф тўла 16—18 ёшли қизлар эди. Улар айём муносабати билан шунақанги чиройли чиқишлар қилишдики, атрофга йиғилганлар ҳанг-манг бўлиб қолишди. Гўё бу ер ҳамширалар билим юрти эмас, маданият уйидек туюлганди менга. Агар ўғил уйлантириш ташвишида кўча-кўйни кезаётган совчилар шу куни бу ерга келганда борми? Келинчаклар танлови, алла айтиш, ширинлик пишириш, хуллас, билим юрти қизлари бир кун оқ кўйлакларини миллий кийимларга алмаштирдилар.

— Албатта, қизлар бу ерга биринчи навбатда билим олишга келадилар,— дейди биз билан суҳбатда 2-ҳамширалик иши бўлими мудири Муяссар Ғофурова. Биз шаҳримиз касалхона ва шифохоналарига иложи борича малакали ҳамширалар тайёрлаб беришга ҳаракат қиламиз. Бироқ қизларимиз бу ерда фақат ўқимайдилар. Улар келажакда уй бекалари бўлишларини ҳам унутмаслигимиз лозим. Шунинг учун ҳам пазандалик маҳорати, келинлар танлови, гўзаллик конкурслари билимгоҳимизда тез-тез ўтказилиб турилади.

— Қизларга уй юмушларини ўргатишда сизга ким ёрдам беради? Умуман, бу ерда уларни синовчи «қайнона»лар кимлар?

— Кўрик-танловларни ўтказишда ташкилотчи, даволаш бўлими мудири Изабелла Зельцернинг хизматлари катта. Қизларга касб соҳаси бўйича Ё. Шодмонова, Х. Ғаниева, Д. Умарова, Н. Абдухалилова, М. Абдуллаевалар таълим-тарбия берадилар. Мана, ўқув йили якуни ҳар галгидек, анъанавий «Энг яхши ҳамшира» танлови билан якунланади.

— Билимгоҳда қанча талаба таълим олади?

— 800 га яқин. Улар 28 гуруҳга бўлинган ҳолда машғулотларга қатнашадилар. Аввалги йиллар бўйича 48 киши ўқишни қизил диплом билан битирди. Ҳозир тиббиёт ходимларига ҳукуматимиз томонидан ғамхўрлик кўрсатилаётган пайтда билим юртига киришни хоҳловчилар яна кўпайди.

— Улар учун манзилгоҳни эслатиб ўтмайсизми?

— Марҳамат. Тошкент шаҳри, Баровский кўчаси, 8-уй.

Суҳбатдош Аброр ХЎЖА.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

4 июль, 1991 йил ● № 127 (10.123).

• *Байналмилал дўстлик: Тошкент—Ленинград*

КОМИЛЖОНГА ҚОЙИЛ ҚОЛИШДИ

БИЗ ҳикоя қилмоқчи бўлган йигит Комилжон Мансуров пойтахтимизнинг Киров районидаги 63-ўрта мактабда расм ва чизмачиликдан дарс беради. У машғулот ўтадиган хонага кирсангиз, ўзбек миллий амалий санъатига оид ранг-баранг нақшларни кўриб, дилингиз ҳам, кўзингиз ҳам қувнайди. Бу кўргазмаларнинг ҳаммасини ўқитувчи ўз шогирдлари билан биргаликда тайёрлаган. Муаллимнинг болаларга дарс бериш, уларда гўзалликка ҳавас уйғотиш маҳоратини биргина Киров район мактабларининг расм муаллимлари эмас, бутун шаҳар ўқитувчилари яхши биладилар, деса муболаға бўлмайди. Чунки шаҳар халқ таълими бош бошқармасининг тавсияси билан бу мактабда бир неча бор очиқ дарслар уюштирилган. Агар инсон ўз касбини севса у ҳамиша изланиб, малакасини ошираверар экан. Комилжоннинг миллий санъатимизга бўлган ихлоси унинг довруғини ленинградликларга ҳам машҳур қилди. У ердан ўзбек миллий нақшларини ўрганиш учун келган ўқитувчи-методистлар қатор мактабларни айланиб чиққач, Тошкент шаҳар ўқитувчилар малакасини ошириш институти раҳбарларига «Бизга фақат Комилжон дарс берсин» дея илтимос қилишди. Рус халқ миллий санъати бўйича юксак истеъдодга эга бўлган халқ маорифи аълочилари, республикада хизмат кўрсатган ўқитувчиларнинг бу илтимослари қондирилди. Шу тарзда ленинградлик йигирма нафар муаллим К. Мансуровнинг талабалари бўлиб қолишди. Яқинда улар ўн кунлик ўқишлари юзасидан мураббийга «имтиҳон» топширдилар. Шу муносабат билан мактабда кўргазма уюштирилди.

Очиғини айтиш керак, қисқа вақт ичида ўқитувчилар ўзбек миллий нақш санъатини тез илғаб олганликлари шаҳар халқ таълими бош бошқармаси, шаҳар ўқитувчилар малака ошириш институти вакилларини ҳам мамнун этди.

— Гуруҳингиздагиларнинг нақшларни чизишга бунчалик қўллари келиб қолганлигини қандай изоҳлайсиз? — сўрадим мен Ленинград шаҳар ўқитувчилар малакасини ошириш институтининг тасвирий санъат ва чизмачилик кабинети методисти Татьяна Михайловна Кадомскаядан.

— Мана шу йигит туфайли санъатингизни севиб қолдик. Биз бу муаллимнинг малакаси, назарий билимига қойилмиз. Тўғрисини айтсам, тушликка чиқишни ҳам қизғаниб, машқ қилавердик. Кўриб турибсиз, чизганларимиз устозимизникига ўхшаб кетади.

Гуруҳ раҳбари Лидия Ивановна Кавриna Тошкент ва Ленинград шаҳарлари ўқитувчилар малакасини ошириш институтлари ўртасидаги бу ҳамкорлик байналмилал дўстликни амалда мустаҳкамлашдаги анъанавий тадбирлардан бири эканлигини таъкидлади.

Биз мактабда Дилбар Сатторовна Ҳусанбоевадек ишчан ва ташкилотчи директор, Хусниддин Шамсиддинов, Наима Насриддинова, Муҳаммаджон Рашидов, Дилором Валиева каби меҳрибон ўқитувчиларнинг амалий ёрдамидан баҳраманд бўлганлигимиздан ҳам хурсандмиз, — дейди Лидия Ивановна, — улар бизни ўзбекларга хос меҳмондўстлик билан сийлашди.

Лидия Ивановна бизга ўзбек миллий санъатига астойдил ихлос қўйиб қолган ленинградликларнинг кейинги режалари ҳақида ҳам сўзлаб берди. Ўқитувчилар шаҳарларига қайтишгач, малака ошириш институтида ўз ижодий маҳсуллари асосида кўргазма уюштирадилар. Унга барча мактаблардан вакиллар таклиф этилиб, семинар ўтказилади. Кейин алоҳида ишлаб чиқилган дастур асосида ўзбек миллий нақш санъати билан таништириш дарслари мактабларда жорий этилади. Бундай режаларнинг рўёбга чиқишида уларга омадлар тилаймиз.

С. ҲАСАНОВ.

СУРАТЛАРДА: ленинградлик ўқитувчи-методистлар ўзбек миллий нақшларини ўрганиш бўйича ўтилаётган дарсларнинг бирида.

Сураткаш И. САМУИЛОВ.

УЙ-МУЗЕЙДА КОНЦЕРТ

Таниқли бастакор Мухтор Ашрафий ўзбек шеъриятининг буюк даҳоси Алишер Навоий асарларига қатор жозибали куйлар ёзган эди. «Сабъаи сайёр» достони асосида яратилган «Дилором» операси улар орасида алоҳида ўрин тутади.

Яқинда бастакорнинг бу каби сержило мусиқалари Тошкентдаги М. Ашрафий уй-музейида уюштирилган концерт дастуридан кенг ўрин олди. Қўшиқларни Ҳамза номидаги республика мусиқа билим юртининг истеъдодли талабалари ижро этдилар.

Жуда завқли ўтган мазкур мусиқа кечаси Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига бағишланди.

С. ОДИЛОВА.

«ҚОЗИРОБОТ» КЎРКИ

ШАҲРИМИЗНИНГ Чилонзор районидаги «Қозиробот» маҳалласида замонавий чойхона ишга тушди. Унга маҳалла номи берилиши нур устига аъло нур бўлди. Сув бўйида жойлашган чойхона миллий жиҳозлар билан безатилган бўлиб, жуда оромбахшдир. Чойхонанинг темир супасини кун қизиғида сув ўртасига суриб қўйилиши янада қулайлик яратади. Оромбахш жойда чой ичиб, овқатланиб олганга нима етсин! «Қозиробот» маҳалласи «Қозиробот» чойхонасига барча ҳамшаҳарларини таклиф этади.

Н. ҚЎШҚОҚБОЕВА.

Ўзбекистон—Эрон

ШОИР КЎЧИРГАН ДЕВОН

Ўзбек адабиёти асосчиси Алишер Навоийнинг «Наводир ун-ниҳойя» деб аталган иккинчи девони қўлёзмаси акс эттирилган микрофильм Ўзбекистон олимларига топширилди. Шоир ўз қўли билан кўчирган мазкур девон Теҳрондаги «Кўҳи гулистон» музейида сақланаётган эди. Қўлёзмани топширишдек фахрли ишни Эрон Ислом Жумҳуриятининг СССРдаги фавқулодда ва мухтор элчиси Неъматулла Изодий адо этди. У Ўзбекистон пойтахтига «Ўзбекистон — Эрон» жамиятининг очилишига етиб келди.

Мазкур жамоат ташкилотининг асосий мақсадлари ва вазифаларидан бири Ўзбекистон билан Эрон ўртасидаги дўстлик, ҳамжиҳатлик ҳамда ишончни мустаҳкамлаш, сиёсий, савдо, иқтисодий илмий ва маданий ҳамкорликни ривожлантиришга кўмаклашишдир.

Ўзбекистон Фанлар академияси Беруний номидаги шарқшунослик илмгоҳи, тожик тилида чиқадиган «Ҳақиқати Ўзбекистон» рўзномасининг таҳририяти, «Шарқ» нашриёти, Ўзбекистон ССР давлат геология ва ресурслар комитети, «Совавтотермез» автотранспорт бирлашмаси янги жамиятни таъсис этдилар.

Йиғилиш қатнашчилари «Ўзбекистон — Эрон» дўстлик жамиятининг низоми ва уставини қабул қилдилар. Жамиятга Ўзбекистон ССР давлат геология ва ресурслар комитетининг раиси Тўлқин Шоёқубов раислик қилади.

«Биз тарихий воқеанинг шоҳиди бўлдик. Икки давлатимиз ўртасида бундай кўприк яратилганидан хурсандман, бу яхши қўшничилигимизда ташланган муҳим қадамдир, — деди йиғилиш қатнашчилари ҳузурида сўзга чиққан Неъматилла Изодий. — Жамият янада самимий мулоқот олиб бориш учун, алоқаларимизнинг янги истиқболлари учун катта имконият яратади. Унинг тузилиши — ҳаётимиздаги янгиликларнинг, хусусан хорижий мамлакатлар билан совет жумҳуриятлари ўртасида бевосита алоқалар ўрнатишнинг ифодасидир. Биз айни вақтда марказ билан яхши муносабатлар ўрнатишга бўлаётган интилишларни ҳам ижобий баҳолаймиз, у ҳамкорликнинг хилма-хил бўлишига ёрдам беради, Совет —Эрон муносабатларини ривожлантиришга янгилик олиб киради».

Йиғилиш қатнашчилари Теҳрондаги Рудакий жамияти номига табрик телеграммаси қабул қилдилар. Ўзбекистон олимлари Ҳисрав Деҳлавийнинг қўлёзмаси туширилган микрофильмни Эрон халқига совға қилдилар. Бу шоирнинг Ҳофиз Шерозий қайта кўчирган «Ҳашбеҳишт» девонидир. Айни вақтда олимларимиз Ҳисрав Деҳлавий асарларига чизилган расмлардан иборат чиройли альбомни ҳам меҳмонларга тақдим этишди.

Учрашув кўҳна Самарқандда «Панжоб» деб аталган Эрон миллий маркази ҳузурида ташкил этилган бадиий жамоанинг концерти билан тугади. Худди шу марказ ўтган йили Эронда рўй берган ва катта вайронагарчиликлар келтирган зилзила вақтида қўшни мамлакатга инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш ташаббуси билан чиққан эди.

Э. ТУХВАТУЛЛИНА,
ЎзТАГ мухбири.

МАВЗУГА ҚАЙТИБ

«ҚИЁМАТ ҚАРЗ»

РЎЗНОМАМИЗНИНГ шу йил 14май сонида юқоридаги сарлавҳа билан мақола чоп этилганди. Мазкур мақолада Афғонистонда ҳалок бўлган байналмилал жангчилар хотирасига Коммунистик ноҳиясида етарли эътибор берилмаётганлиги кўрсатилган эди. Бироқ кейинги текширишларда мақоладаги айрим танқидий ўринлар ўз исботини топмади. Чунончи, муҳарририятга Кавардон қишлоғидан Л. Мансуровдан келган шикоятномада шаҳидлар хотирасига муносиб эмас деб таъкидланган ҳарбий машина — БМП Афғонистондаги жанглардан омон қайтган маҳаллий байналмилал жангчилар истаги ва ноҳия Кенгаши хоҳиши билан Афғонистондан махсус келтирилганлиги маълум бўлди. Шунингдек ҳукумат қарорига кўра ноҳия маҳаллий жамғармасидан минг сўмдан, байналмилал жангчилар ноҳия Кенгашининг ташаббуси билан эса хайрия концерти ўтказилиб, йиғилган маблағ ҳисобидан шаҳидлар оиласига яна 500 сўмдан ёрдам пули берилган ва ҳоказо.

ЖАМҒАРМАЛАР КЎПАЯДИМИ?

ПРЕЗИДЕНТ ФАРМОНИ АМАЛДА

СССР Жамғармалар банкининг Тошкент вилояти бошқармаси ва «Тошкент ҳақиқати» рўзномаси муҳарририяти номига Президент Фармонига мувофиқ СССР Жамғармалар банки муассасаларида сақланаётган омонатларга товон пули (компенсация) тўлаш тартиби бўйича кўплаб хатлар келяпти. Жумладан, вилоятимизда истиқомат қилувчи фуқаролар М. Валетов, З. Хабибулина, М. Шиманская, Р. Сидиқов, Д. Абдукаримовлар шу ҳақда батафсил маълумот беришимизни илтимос қилишган.

Шу муносабат билан СССР Жамғармалар банкининг Тошкент вилояти бошқармаси бошлиғи, иқтисод фанлари номзоди Бахтиёр Қудратович МИРЗААҲМЕДОВ муштарийларимизнинг саволларига жавоб беради.

— Бахтиёр Қудратович Президент Фармонига кўра фуқароларнинг жамғарма банклари муассасаларида сақланаётган омонатларига товон пули берияпти. Бу пул қандай омонат жамғармаларига тегишли?

— Товон пули 1991 йилнинг 1 мартига қадар омонат ғазналарига қўйилган барча турдаги жамғармаларнинг қолдиғига 40 фоиз ҳажмида тўланяпти.

Омонатчининг омонат жамғармаси бир ҳисобдан маълум сабабга кўра бошқа ҳисобга ўтказилганда, шунингдек омонатлар янги шартлардаги муддатли омонатларга қайта расмийлаштирилганда (қайси куни расмийлаштирганидан қатъий назар) ҳам у қайта баҳоланиши керак ва 1990 йил 1 ноябридан бошлаб уларга даромад қўшиб ҳисобланади.

Борди-ю, 1991 йилнинг 1 мартидан 25 мартигача бўлган даврда омонатчи томонидан ўз номига, шунингдек муддатли ёки бошқа турдаги омонатлар бўйича бошқа ҳисобдан расмийлаштириш йўли билан яқин кишилари: эри, хотини, болалари, набиралари ёки меросхўрлари номига очилган ва 1991 йил мартидан қайта расмийлаштириш пайтида ташкил топган муддатли омонатлар аниқ миқдордаги пулни олиш мақсадида шу йилнинг 1 мартигача бўлган ёки шу куни қолдиқ омонат бўйича янги ҳисоб очилган тақдирда ҳам қонун амал қилади. Яъни товон пули берилади. Шунингдек, товон пули жамғармалар банкида сақланаётган 1982 йилги ички ютуқли заём облигациялари ҳисобига 1991 йил 1 мартдан 25 мартгача бўлган даврда очилган омонатларга ҳам қўшилади.

Товон пули умумий ҳисобдаги қолдиқли омонатларга, фоизсиз ҳисобга киритилган омонатларга, шунингдек 1 мартдан 25 мартгача, яъни Фармон эълон қилингандан кейин беркитилган омонатлар учун берилмайди.

— 1991 йилнинг 1 мартидан 25 мартига қадар даврда беркитилган омонатларга товон пули берилишига доир истиснолар борми?

— Бор, албатта. Агар омонатчи 1991 йил 1 мартидан 25 мартигача бўлган даврда ҳисоб-китоб чеклари олиб, шахсий ҳисобини беркитган ва улардан турли сабаб билан фойдаланмаган ҳолда чекни қайтариб берган тақдирда бу омонатларга товон пули берилади.

1991 йил 1 мартидан 25 мартгача сертификатлар, хазина мажбуриятлари харидиучун беркитилган ва кейинчалик жамғармалар банкига сақлаш учун топширилган омонат ҳисобларига эса товон пули тўланмайди.

— Аҳолидаги мавжуд ҳисоб-китоб чеклари бўйича ҳам товон пули тўланадими?

— Жамғармалар банки бўлимларига омонат ҳисобидан 1 мартгача ёки шу йилнинг 1 мартидан 25 мартигача бўлган даврда берилган ҳисоб-китоб чекининг мўлжалга кўра фойдаланилмаган маблағи миқдорига, жамғарма банки муассасаларига кимнинг номига ёзилганидан қатъий назар, чекларни омонатларга маблағ қўшилиши учун топшириш шарти билан товон пули бериш масаласини ҳал этиш ҳуқуқи берилган.

Чек дафтарчаси берилган ҳисоб бўйича товон пули ҳисоблаб чиқилади ва 1991 йил 1 мартига қадар омонатнинг мавжуд қолдиғига келиб тушган чекларни ҳисобга олган ҳолда тўланади.

— Омонатларга товон тўлаш қандай амалга оширилади?

— Март ойи ичи омонат ҳисобига қўшиш учун 1991 йилнинг 1 мартига қадар жўнатилган омонат жўнатмалари келиб тушиши билан жўнатма пули омонат ҳисобига ўтказилади, кейин эса товон пули миқдори ҳисобланади.

Агар ҳисоб бўйича жўнатма келиб тушган бўлсада, унгача товон пули ҳам берилган бўлса бундай шароитда товон пули фақат жўнатмагагина қўшиб ҳисобланади. Ёки олдин очилган ва янги махсус ҳисобга ўтказилади.

Омонатларни жўнатма қилишда товон пулини махсус ҳисобга ўтказиш учун унга иккита жўнатма алоҳида ёзилади.

Болаларнинг мақсадли омонатлари бўйича шахсий ҳисобдаги 1991 йил 1 январига қадар бўлган умумий қолдиқ фоизи бўйича товон пули 1991 йил 1 мартигача даврдаги қолдиққа нисбатан қўшиб ҳисобланади.

— Агар омонатчи ҳисоби 1991 йил 26 мартдан 1 июлгача беркитилган бўлса уларга товон пули тўланадими?

— 1991 йил 26 мартдан 1 июлгача омонат ҳисоблари беркитилган бўлса, 1991 йил 1 мартгача бўлган ҳолатдаги омонатга нисбатан белгиланган тартибда товон пули қўшиб ҳисобланади ва тўла миқдори билан махсус ҳисобга ўтказилиб, 2 С формасидаги жамғарма дафтарчаси берилади.

— Омонатларнинг ўзига товон тўлаш тартиби қандай бўлади?

— Товон пули миқдори 200 сўмгача бўлган тақдирда ана шу ҳисобдаги омонат қолдиқлари кўпаяди ва 1991 йил 1 июлидан кейин фойдаланиш ҳуқуқи берилади.

200 сўмдан ортиқ пул эса омонатларнинг махсус ҳисобига ўтказилади.

1991 йилнинг 1 мартидан бошлаб мана шу ҳисобларга йилига 7 фоиздан даромад қўшилади.

Кўрсатилган махсус ҳисобларнинг эгаларига уч йиллик муддат тугагунига қадар баъзи ҳолларда ана шу ҳисоблардан товон пулидан нақд пулсиз ҳисоб-китоб йўли билан қимматбаҳо буюмларни сотиб олиш учун, яъни баҳоси 5 минг сўмдан ортиқ бўлган енгил автомобиллар, мебеллар ва маданий-маиший аҳтиёж буюмлари, уй-жой сотиб олмоқчи бўлганда, шунингдек уй-жой қурилиш ширкатларига бирламчи бадалларни тўлашда, турар-жой ва дала ҳовли қуриш учун олган қарзини тўлашда ва ҳоказоларда имкониятлар берилади.

Алоҳида ҳолатларда товон пули беришни СССР Жамғармалар банкининг жойлардаги бўлимлари бошлиқларига кўриб чиқиш ҳуқуқи берилган. Бундай ишлар уларнинг рухсати билангина амалга оширилади.

ЛАТИФАЛАР

БИР амир билан замона мулласи тил бириктириб, Мушфиқийдан[1] кулмоқ учун унинг хонасига кириб келишди. Бахтга қарши бир эшак хонанинг юқорисида мудраб ётарди. Амир сўради:

— Мушфиқий, нима учун эшагингизга хонанинг тўридан жой бердингиз?

Мушфиқий жавоб берди:

— Сиз тахтга ўтиргандан буён ҳамма эшаклар тўрга чиқадиган бўлиб қолди!

* * *

МУШФИҚИЙ бир куни амирни ҳажв қилиб шеър ёзди. Буни эшитган амир жаллодга уни келтириб, кўз олдида қатл этишни буюрди. Мушфиқийни топиб келдилар. Қўрқувдан унинг аъзойи бадани титрай бошлаганди. Амир бу ҳолдан завқланиб сўради:

— Бу қандай номардлик ва иродасизликки, ўлмоқдан қўрқасан?

Мушфиқий деди:

— Агар мард бўлсанг, кел, менинг жойимга чиқиб тур!

Тожикчадан таржима.

[1] **Мушфиқий — XVI аср тожик классик адабиётининг намоёндаларидан. Ҳажвий шеърлар ҳам ижод этган. Ўзбек халқи қаҳрамони Насриддин Афанди каби халқ орасида машҳур бўлган шахс.**

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

Ўзбекистон ССР халқ таълими вазирлиги

АНГРЕН ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ

1991—1992 ўқув йили учун
қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

«Жисмоний тарбия ўқитувчиси» — 11-синф ҳажмида, ўқиш муддати — 2 йилу 10 ой. Ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

«Бошланғич синф ўқитувчиси» — 11-синф ҳажмида, ўқиш ўзбек, рус ва тожик тилларида олиб борилади.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ:

«Жисмоний тарбия ўқитувчиси» мутахассислиги бўйича: енгил атлетика, спорт гимнастикаси, биология (оғзаки), она тили ва адабиёти (ёзма).

«Бошланғич синф ўқитувчиси» мутахассислиги бўйича: мусиқа, суҳбат, она тили ва адабиёти (ёзма), математика (оғзаки).

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: ягона шаклдаги директор номига ёзилган ариза, маълумоти ҳақидаги ҳужжат ёки аттестатнинг асл нусхаси, 086/У шаклидаги тиббий маълумотнома, 3x4 см. ўлчовдаги 6 та расм, ГТО нормативи ёки малака билети («Жисмоний тарбия ўқитувчиси» мутахассислиги учун).

Паспорт, ҳарбий билет ёки рўйхатда турганлиги ҳақидаги гувоҳнома, меҳнат дафтарчасининг корхона раҳбари тасдиқлаган нусхаси шахсан кўрсатилади.

Ҳужжатлар 20 июлгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 21 июлдан бошланади.

Манзилгоҳимиз: Ангрен шаҳри, Димитров кўчаси, 17-уй.

Телефонлар: 25-223, 23-154, 24-078.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

ЙИГИТЛАР ВА ҚИЗЛАР!

10-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

Қуйидаги мутахассисликлар бўйича

1991—1992 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юртига 9—11 синф ҳажмида маълумотли ва ундан катта ёшдаги йигит ва қизлар қабул қилинади.

Якка буюртмаларни тикувчи-бичувчилар (ўқиш муддати — 1—3 йил),

Кенг ихтисосли сартарошлар (ўқиш муддати — 1 йил),
Ошпаз-қандолатчилар (ўқиш муддати — 1—3 йил),
музлатгичларни таъмирловчи усталар (ўқиш муддати — 3 йил),
сотувчи-буфетчи, назоратчи-кассир (ўқиш муддати — 1 йил),
кенг ихтисосли сураткашлар (ўқиш муддати — 3 йил).

9-синф маълумотидагилар бепул овқат, кийим-бош ва 40—50 сўм стипендия билан таъминланадилар.

11-синф маълумотидагилар ойига 80—100 сўм стипендия билан таъминланадилар.

Билим юртига кириш ҳақидаги ариза директор номига ёзилиб, қуйидаги ҳужжатлар билан топширилади: туғилганлиги ҳақида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти ҳақида гувоҳнома ёки аттестат, соғлиги ҳақида маълумотнома, ота-онасининг иш жойидан маълумотнома, турар жойидан маълумотнома, таржимаи ҳол, 6 дона фотосурат (3x4 см).

Билим юртининг манзилгоҳи: 700098, Тошкент шаҳри, Собир Раҳимов ноҳияси, Қорақамиш 1/2 даҳаси, 20-уй (42, 43-э, 56, 93-автобуслар; 27-трамвайнинг «Мактаб» бекати; 7, 10-траллейбусларнинг охирги «1/4 Қорақамиш» бекати; 82-автобуснинг «1/4 Қорақамиш» бекати).

Ўзбекистон ССР Халқ таълими вазирлиги

Ўрта Осиё темир йўл қурилиш тресги базасига

қарашли

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ 15-ҲУНАР-ТЕХНИКА

БИЛИМ ЮРТИ

1991—1992 ўқув йили учун
қуйидаги ихтисосликлар бўйича
9—11 синф ҳажмида маълумотли ёшларни

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

9-синф маълумоти билан ўқиш муддати ихтисослар бўйича 2—3 йил.

Сувоқчи-бўёқчилар, ғишт-терувчилар, монтажчилар, дурадгор ва дурадгор-мебелчилар, автоматика ва телемеханика қурилмалари билан жиҳозлаш бўйича монтёрлар, электр ва газ пайвандчилар, плита ўрнатувчи-пардозловчилар, ўймакорлик ва наққошлик.

11-синф маълумоти билан ўқиш муддати — 6—10 ой.

Электр ва газ пайвандчилар, дурадгор-мебелчилар, қурилиш бўёқчиси, ғишт терувчилар, плита ўрнатувчи пардозловчилар.

Стипендия 80 сўм. Совет Армиясидан 1991 йил май ойида қайтганларга 80 сўм стипендия берилади.

Ишлаб чиқариш практикаси даврида иш ҳақининг 50 фоизи тўланади. Ўқиш даври меҳнат фаолиятига киради.

Ўқувчилар 3 маҳал иссиқ овқат ва кийим-бош билан таминланадилар (9-синф учун).

Билим юртини аъло баҳоларга тамомлаган ўқувчилар олий ўқув юртларига имтиёзли шартлар билан қабул қилинадилар. Шунингдек ўқувчилар Ўрта Осиё темир йўл қурилиш тресги бошқармаларига ишга юборилади.

Билим юртида бадиий ҳаваскорлик, техника ижодиёти, ўймакорлик, наққошлик, ойнага безак бериш тўгараклари, спорт секциялари ишлаб турибди.

Машғулотлар 1 сентябрдан бошланади.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: билим юрти директори номига ариза, соғлиги тўғрисида тиббий маълумотнома, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома, 3x4 см. ҳажмидаги 6 дона фотосурат, турар жойидан маълумотнома.

Билим юрти манзилгоҳи: Тошкент шаҳри, Слоним кўчаси, 113-уй. 15-ҳунар-техника билим юрти (15, 26, 61, 161-автобусларнинг «Иззат» бекати; 3, 23-трамвайларнинг «Қозонхона» бекати). Телефонлар: 96-17-61, 96-43-41.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; бўлимлар: мафкура — 325778, 337010; қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт—325749; маҳаллий Кенгашлар ҳаёти—325733; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик ва спорт — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Индекс: 64672. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Буюртма № 5695. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 22.30.